

คู่มือ

การใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ
ในการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือ
เด็กนักเรียน สพฐ.

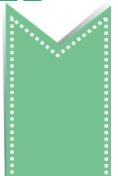

ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

A large, empty rectangular area defined by a dashed green border, intended for content or a signature.

คู่มือ

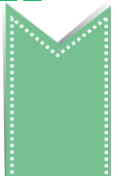
การใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ
ในการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือ
เด็กนักเรียน สพร.

ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

A large, empty rectangular area defined by a dashed green border, intended for content or a signature.

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดูแลรับผิดชอบเด็กนักเรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก จึงเป็นหน่วยงานที่มีขนาดใหญ่ มีโรงเรียนในกำกับดูแลมากกว่า 30,000 โรงเรียน ภาระงานที่สำคัญคือ การจัดการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และจากนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2558 ในเรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพการศึกษา” สามารถแบ่งงานการพัฒนาทางการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การสนับสนุนส่งเสริมหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งในการนี้ต้องทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น นักเรียนมีความรู้ความสามารถและสามารถแข่งขันได้กับอารยประเทศ อีกประการคือทำให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาสำหรับเด็กนักเรียน ซึ่งในด้านนี้ต้องมีการช่วยเหลือเพิ่มเติม พัฒนา แก้ไขให้ดีขึ้น ซึ่งสามารถแยกปัญหาการให้ความช่วยเหลือเป็น 2 แนวทาง แนวทางแรก ปัญหาทางด้านสังคม ได้แก่ ปัญหาความรุนแรง ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ สื่อลามก ยาเสพติด ฯลฯ ปัญหาต่อมา ปัญหาที่เกิดจากร้ายพิบัติ ทั้งภัยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และภัยที่เกิดจากความประมาทหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษา ทั้งระบบละเลย หรือปฏิบัติการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน หรือ

ปฏิบัติไปคนละแนวทาง อาจส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ติดตามมาอย่างมากมาย ดังปณิธานของเราที่ว่า “เราจะไม่ทิ้งเด็ก...แม้แต่คนเดียวไว้เบื้องหลัง” ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะจัดทำคู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนฉบับนี้ขึ้นมา เพื่อเป็นแนวทางให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เจ้าหน้าที่ระดับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้เป็นแนวปฏิบัติที่ทันต่อเหตุการณ์อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะเป็นแนวทางไปสู่การปฏิบัติส่งผลให้เด็กนักเรียนได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม

(ธีร์ ภาวิงคนันท์)

ผู้อำนวยการศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครอง

และช่วยเหลือเด็กนักเรียน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	2
❖ คำนิยามเกี่ยวกับการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	3
❖ กระบวนการและบทบาทคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	5
แผนผังกระบวนการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	6
กระบวนการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	7
❖ กรณีเร่งด่วนของการรายงาน	8
❖ รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	8
 เครือข่ายความร่วมมือระดับเขตพื้นที่การศึกษา	9
 เครือข่ายความร่วมมือระดับสถานศึกษา	12
 เครือข่ายความร่วมมือนอกสถานศึกษาระดับอำเภอ	15
บทที่ 3 แนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	18
❖ กรณีถูกล่วงละเมิดทางเพศ	19
❖ กรณีความรุนแรง ต่าง ๆ	23
❖ กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา	28
 การเรียกเก็บเงินจากเด็กนักเรียน	29
 เด็กนักเรียนออกกลางคัน	32
 เด็กนักเรียนติด 0 ร และ มส.	35
❖ กรณีอื่น ๆ	37
 ตั้งครรภ์ในวัยเรียน	38
 ภาวะจิตเวช	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
 เด็กนักเรียนติดเกม/อินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน	46
 เด็กนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง	51
 ยาเสพติด	56
 อุปทานหมู่	60
 โรคติดต่อในสถานศึกษา	63
 อุบัติเหตุนอกสถานศึกษา	67
 อุบัติเหตุในสถานศึกษา	70
 การจมน้ำ	73
 เด็กนักเรียนเสียชีวิตในสถานศึกษา	76
 ภัยพิบัติ	79
บรรณานุกรม	82

บทที่ 1

บทนำ

สถานการณ์เด็กนักเรียนในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น บริบทต่าง ๆ รอบตัวเด็กส่งผลต่อพฤติกรรมและความปลอดภัยของเด็กนักเรียน การตั้งครม. ในวัยรุ่นมีแนวโน้มสูงขึ้น และการยั่วยุให้เกิดความขัดแย้ง เป็นต้นเหตุของการทะเลาะวิวาทในที่สุด จากสถิติของศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี พ.ศ. 2556 พบว่า มีเด็กนักเรียนได้รับการช่วยเหลือจากศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 59,179 ราย และจากสถิติศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1,662 ราย รวม 60,841 ราย โดยจากการติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระหว่างเกิดสถานการณ์ขึ้น และระหว่างการดูแลช่วยเหลือได้แนะนำให้ปฏิบัติเบื้องต้นไปแล้ว พบว่าสถานศึกษาจำเป็นต้องได้รับองค์ความรู้หรือวิธีปฏิบัติอย่างชัดเจนเพิ่มเติม

ในการนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้พัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดทำเป็นคู่มือการใช้ขึ้น เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้สถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม สอดคล้อง สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปฏิบัติแต่ละระดับปฏิบัติได้จริงทั้งนี้ให้เด็กนักเรียนที่เผชิญเหตุพิเศษได้รับโอกาสและประโยชน์สูงสุดจากการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทที่ 2

การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่เด็กนักเรียนมีความใกล้ชิดมากที่สุดตรงลงมา จากครอบครัว ผู้ปกครองให้การยอมรับนับถือ ยกย่องและคาดหวังว่าจะได้รับความรู้ การอบรมสั่งสอน การดูแลด้วยการเอาใจใส่ของสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึง ผลประโยชน์สูงสุดของเด็กนักเรียนเป็นหลัก ให้เด็กนักเรียนได้อยู่ในสภาพแวดล้อม ทางการศึกษาที่มีความปลอดภัย การจัดการเรียนการสอนต้องครอบคลุม ทั้งด้าน ความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งสอนทักษะชีวิตที่ จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ ตรงตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ เป็นคนดี มีปัญญา มีความรู้ คู่คุณธรรม มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบ อาชีพ นั่นคือ เด็กนักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็น “คนดี คนเก่ง มีความสุข”

นอกจากนี้ ครูจะต้องบูรณาการเนื้อหาความรู้ และพัฒนาคุณภาพเด็ก นักเรียนให้มีความพร้อมอย่างเป็นองค์รวม โดยการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตเด็ก นักเรียน และแก้วิกฤติทางสังคม สถานศึกษาต้องจัดระบบงานและกิจกรรมที่ ส่งเสริมความประพฤติให้เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัย ให้กับเด็กนักเรียน และนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ของเด็กนักเรียน โดยการนำกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอนได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริม นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อไปใช้ในชั้นเรียนได้อย่าง เหมาะสมและเด็กนักเรียนจะต้องได้รับการพิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครอง และดูแล โดย มีผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเป็นแบบอย่าง ที่ดีในการดำเนินชีวิต

การสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน เป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่สุด ที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ โดยต้องจัดให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นผู้มีความสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนเพื่อคุ้มครองดูแลเด็กนักเรียน และสถานศึกษาเป็นสถานที่ที่มีความใกล้ชิดกับเด็กนักเรียน ดังนั้นในการสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียนจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย เพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับเด็กนักเรียนอย่างแท้จริง สถานศึกษาต้องส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กนักเรียนเติบโตอย่างเต็มศักยภาพ ด้วยการสร้างความปลอดภัยในชีวิตของเด็กนักเรียน รวมทั้งการปกป้อง คุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนจากอันตรายต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ การสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียนย่อมส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาชีวิตที่ดีและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

คำนิยามเกี่ยวกับการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

การคุ้มครอง หมายถึง การดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่เสี่ยง หรือต้องสงสัยว่าถูกระทำรุนแรงหรือล่วงละเมิด เด็กนักเรียนที่ถูกกระทำรุนแรงหรือถูกล่วงละเมิด และเด็กนักเรียนที่กระทำรุนแรงหรือล่วงละเมิดต่อบุคคลอื่น โดยมีระบบและขั้นตอนการปฏิบัติที่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียน เป็นหลัก สอดคล้องกับหลักปฏิบัติตามกฎหมาย และหลักปฏิบัติที่มีมาตรฐาน

การช่วยเหลือ หมายถึง การส่งเสริม พัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้เด็กนักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง

เด็ก หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

นักเรียน หมายถึง เด็กซึ่งกำลังรับการศึกษาที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เด็กนักเรียน หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึง ผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส และเป็นเด็กนักเรียน ซึ่งกำลังรับการศึกษาที่อยู่ใน ความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บิดามารดา หมายถึง บิดามารดาของเด็กนักเรียนไม่ว่าจะสมรสกันหรือไม่

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรม และ ผู้ปกครอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึง พ่อเลี้ยงแม่เลี้ยงผู้ปกครองสวัสดิภาพ นายจ้าง ตลอดจนบุคคลอื่นซึ่งรับเด็กนักเรียน ไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งเด็กนักเรียนอาศัยอยู่ด้วย

พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายถึง ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติ การคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหาร สถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของรัฐและเอกชน

ฉก.ชน.สพฐ. หมายถึง ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ฉก.ชน.สพป./สพม. หมายถึง ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็ก นักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา

สถานศึกษา หมายถึง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานทางการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

ทีมสหวิชาชีพ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ทำงานประสานความร่วมมือจาก หลายสาขาวิชาชีพ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาอย่างมีระบบและเป็นกระบวนการอยู่บน พื้นฐานที่มีจุดประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน ในการปฏิบัติงานโดยมีการ ติดต่อสื่อสารระหว่างกัน

อย่างต่อเนื่อง เพื่อการประเมินสภาพการณ์ของปัญหาและมีความรับผิดชอบ ร่วมกันทั้งกระบวนการ เช่น ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) มูลนิธิต่าง ๆ

นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พนักงานเจ้าหน้าที่ตำรวจ องค์กรเพื่อการกุศล บ้านพักเด็กและครอบครัว สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคง ฯลฯ

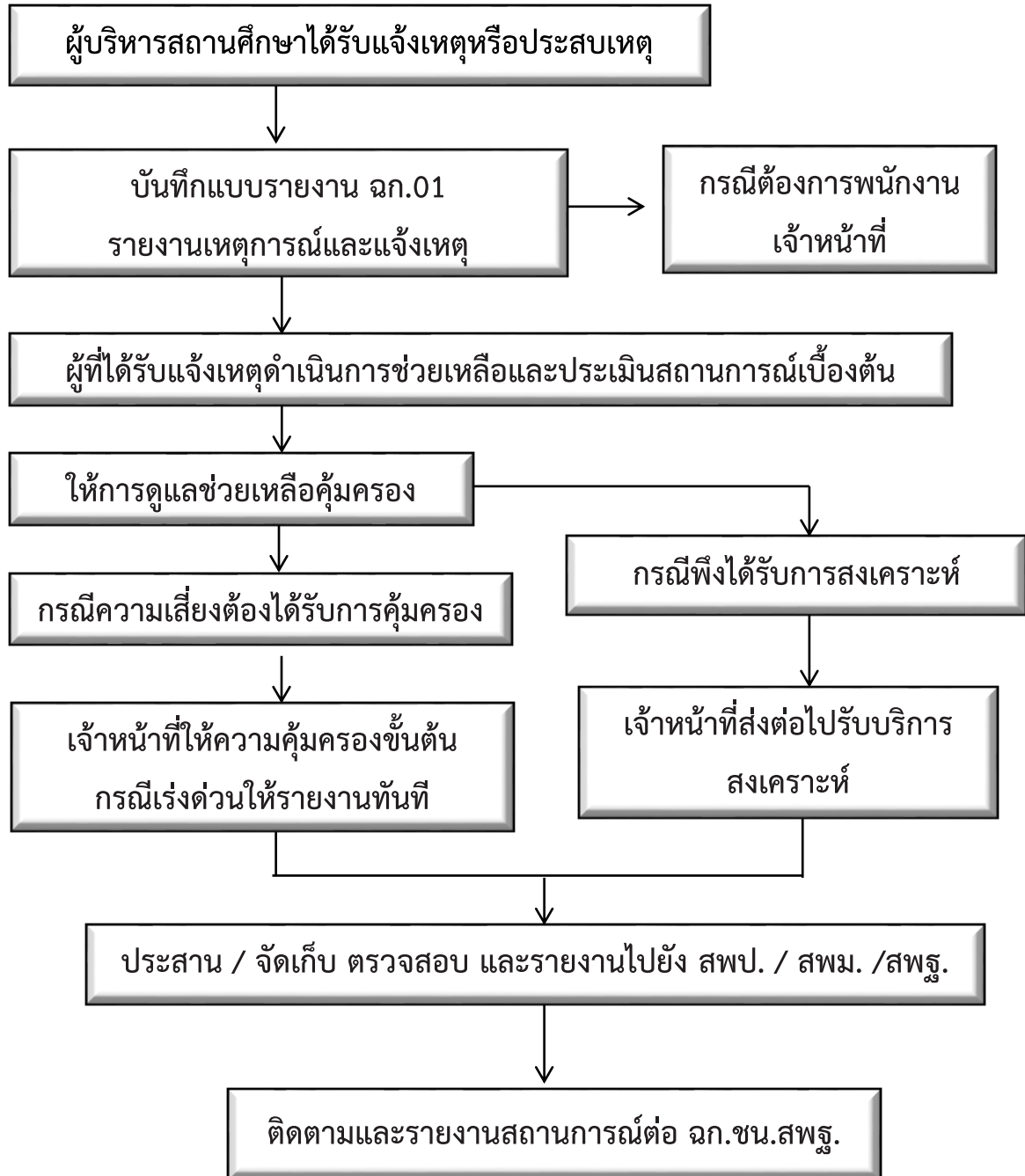
ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) หมายถึง ศูนย์ช่วยเหลือสังคม ภายใต้ชื่อ OSCC (One Stop Crisis Center) เป็นศูนย์บริการประชาชนผู้ประสบปัญหาที่มีลักษณะบูรณาการและครบวงจร โดยมีหน้าที่รับแจ้งเหตุ เบาะแส ประสานส่งต่อ และติดตามการใช้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์ไม่พร้อม การค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็ก การกระทำความรุนแรงต่อเด็กสตรี ผู้สูงอายุ และคนพิการ

กระบวนการและบทบาทคุ้มครองช่วยเหลือเด็กนักเรียน

การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สถานศึกษาและครูต้องมีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการปกป้องคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน เพื่อเด็กนักเรียนจะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กนักเรียนเติบโตอย่างมีศักยภาพ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ดังนั้น ครูและสถานศึกษาจะต้องมีกระบวนการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ดังนี้

แผนผังกระบวนการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

กระบวนการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

การดำเนินการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน วิธีการปฏิบัติงานและเครื่องมือ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครูเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ซึ่งมีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ได้รับแจ้งเหตุ หรือประสบเหตุ
2. บันทึกข้อมูลตามแบบรายงาน ฉก.01 รายงานเหตุการณ์และแจ้งไปยังศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หากกรณีต้องการพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้แจ้งตามสภาพปัญหาที่ต้องการช่วยเหลือ เช่น ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กนักเรียนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 24 ตำรวจ พนักงานฝ่ายปกครอง โรงพยาบาล ฯลฯ
3. ผู้ที่ได้รับแจ้งเหตุดำเนินการช่วยเหลือด้านร่างกายและจิตใจ พร้อมประเมินสถานการณ์เบื้องต้น โดยทันที
4. ให้การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กนักเรียน
5. กรณีเด็กนักเรียนมีความเสี่ยงต้องได้รับการคุ้มครอง และจัดเจ้าหน้าที่ให้ความคุ้มครองขั้นต้นกับเด็กนักเรียนผู้ประสบเหตุทันที ซึ่งจะต้องคำนึงถึงผลความปลอดภัยของเด็กนักเรียน พร้อมดำเนินการหาข้อมูล ข้อเท็จจริง และกรณีเร่งด่วนให้รายงานหน่วยงานต้นสังกัดทันที
6. กรณีเด็กนักเรียนพึงได้รับการสงเคราะห์ โดยให้เจ้าหน้าที่ส่งต่อไปรับบริการสงเคราะห์
7. ประสานข้อมูล จัดทำ/จัดเก็บข้อมูลสถานศึกษา และรายงานไปยัง สพป./สพม./สพฐ. และผู้เกี่ยวข้องทราบ

8. รายงานและประสานความร่วมมือเพื่อส่งต่อความรับผิดชอบด้านข้อมูลแก่ผู้เกี่ยวข้อง

9. ติดตามสถานการณ์และทบทวนการดำเนินงานและรายงานสถานการณ์ต่อศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

กรณีเร่งด่วนของการรายงาน

1. กรณีเป็นข่าว สื่อมวลชนเข้าติดตามสถานการณ์ให้สถานศึกษาประมวลสถานการณ์แล้วรายงานต่อต้นสังกัดทันที ตามช่องทางการสื่อสาร เช่น LINE โทรศัพท์ โทรสาร และหนังสือราชการ

2. กรณีฉุกเฉิน/รุนแรงให้รายงานต่อต้นสังกัดทราบทันทีหรือภายใน 24 ชั่วโมง ตามแบบรายงาน ฉก.01 โดยติดตามผลพร้อมรายงาน เป็นระยะ

3. กรณีเรื่องยุติแล้ว ให้รายงานการดำเนินงานตามแบบสรุปผลการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนตามลำดับขั้น เพื่อให้การรายงานมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรติดตามตรวจสอบผลการรายงานอีกครั้ง พร้อมทั้งจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อใช้ในการดำเนินงานต่อไป

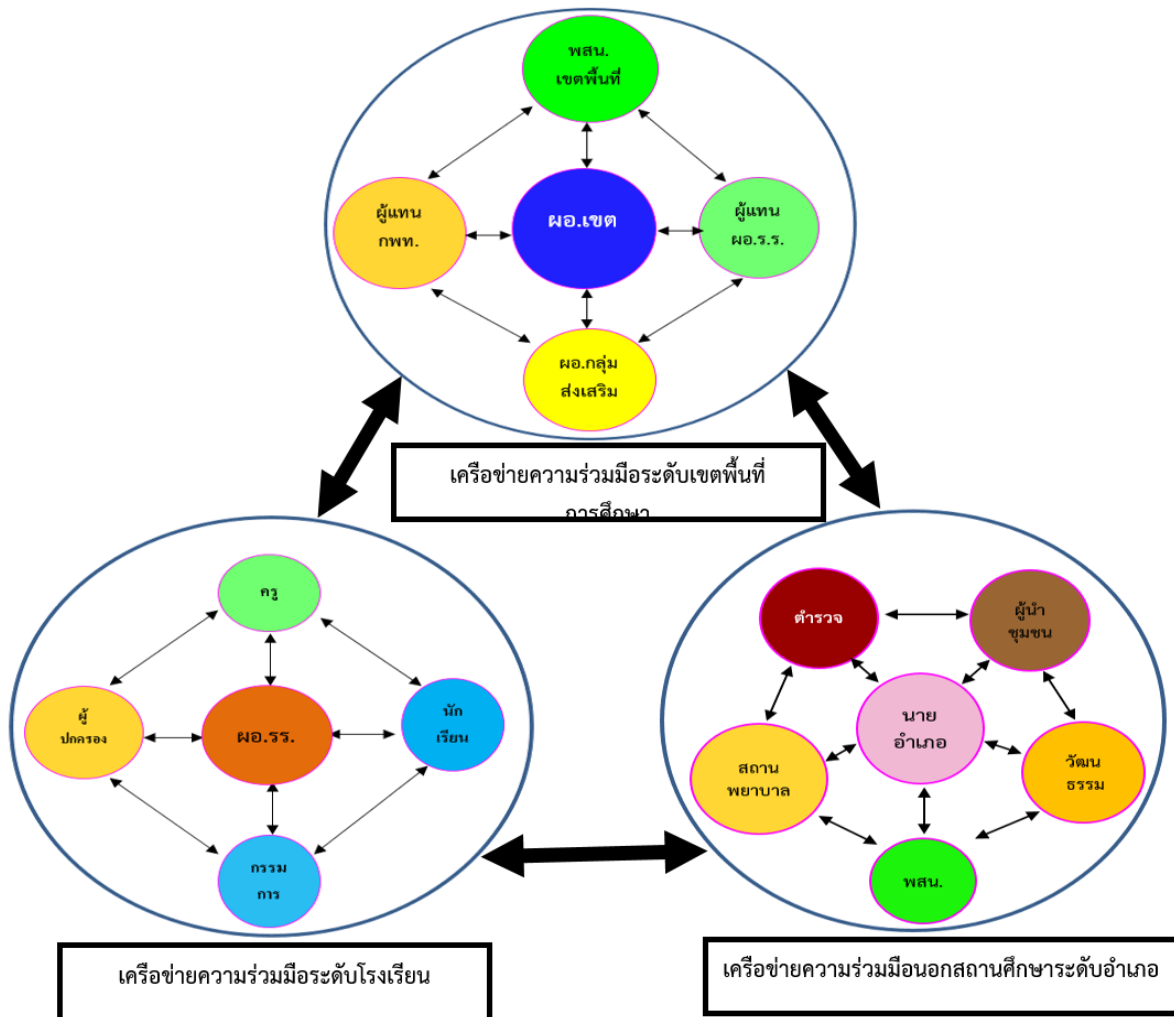
รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นลักษณะของเครือข่ายกระจายเชิงซ้อน ประกอบด้วย 3 เครือข่ายย่อย ได้แก่ เครือข่ายความร่วมมือระดับเขตพื้นที่การศึกษา เครือข่ายความร่วมมือระดับสถานศึกษา และเครือข่ายความร่วมมือนอกสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือการคุ้มครองช่วยเหลือเด็กนักเรียน

เครือข่ายความร่วมมือระดับเขตพื้นที่การศึกษา

เครือข่ายความร่วมมือระดับเขตพื้นที่การศึกษาเป็นกลุ่มความร่วมมือของ คณะบุคคล ระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเป็นแม่ข่าย มีผู้แทนคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทน ผู้อำนวยการโรงเรียน พนักงานส่งเสริมความประพฤตินักเรียน และผู้อำนวยการ กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาเป็นสมาชิกเครือข่าย โดยมีบทบาทหน้าที่และ รายละเอียด ดังนี้

บทบาทเครือข่ายความร่วมมือระดับเขตพื้นที่การศึกษา

1. มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่องเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร วิธีการและประสบการณ์ในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
2. สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (ฉก.ชน.สพท.)
3. ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาในการบังคับใช้กฎกระทรวงศึกษาธิการ หมวด 7 การส่งเสริมความปลอดภัยนักเรียน ให้ดำเนินงานปกป้องคุ้มครองทำหน้าที่คุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการป้องกันเฝ้าระวัง ด้านการคุ้มครองเด็ก ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และด้านการติดตามด้วยกระบวนการเชิงบวก
4. รับเรื่องร้องเรียนกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือถูกล่วงละเมิดทางร่างกายหรือจิตใจ หรือไม่ได้รับความเป็นธรรมทางการศึกษา
5. วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ประสานศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (ฉก.ชน.สพป./ ฉก.ชน.สพม.) เพื่อตรวจสอบรายละเอียดเพิ่มเติมเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาสั่งการ รวบรวมรายงานเหตุการณ์

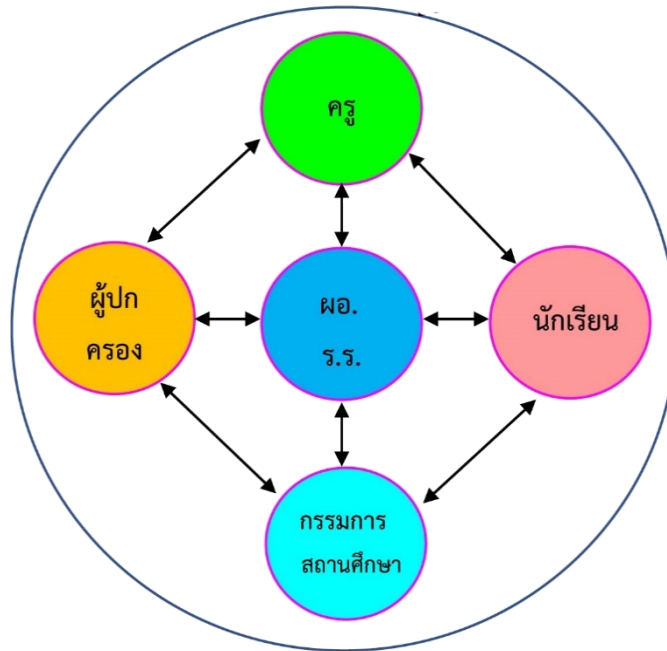
6. รายงานความรุนแรง การละเมิด การไม่ได้รับความเป็นธรรมทางการศึกษาและเหตุอื่น ๆ ของนักเรียนในโรงเรียน เพื่อส่งให้ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาทราบ
7. จัดทำสารสนเทศและระบบเฝ้าระวังสถานการณ์ เช่น จัดทำฐานข้อมูลโรงเรียนเชิงลึก จัดทำ ฐานข้อมูลการร้องเรียนด้านต่าง ๆ
8. ประสานความร่วมมือและให้คำปรึกษาเจ้าหน้าที่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการช่วยเหลือในการดำเนินงานของศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและเด็กช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา(ฉก.ชน.สพป./ฉก.ชน.สพม.)
9. ดำเนินการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีที่ร้องเรียนมาที่ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉก.ชน.สพฐ.) หรือกรณีเกินกำลังของศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา(ฉก.ชน.สพป./ฉก.ชน.สพม.)
10. ประสานและอำนวยความสะดวกให้เครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการเข้าช่วยเหลือเด็กนักเรียนให้อยู่ใน สภาพที่ปลอดภัย

เครือข่ายความร่วมมือระดับสถานศึกษา

เครือข่ายความร่วมมือระดับสถานศึกษาเป็นอีกเครือข่ายที่มีความใกล้ชิดกับเด็กนักเรียนมากที่สุด รองจากครอบครัว เครือข่ายความร่วมมือระดับสถานศึกษามีบทบาทสำคัญคือให้การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนในเบื้องต้น การเฝ้าระวัง สร้างความปลอดภัย และสร้างความอบอุ่นให้กับเด็กนักเรียน โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นแม่ข่ายหรือแกนนำเครือข่าย มีครูผู้สอน หรือครูประจำชั้น ผู้แทนนักเรียน ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทน

คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นสมาชิกเครือข่าย โดยสมาชิกเครือข่ายมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

บทบาทผู้อำนวยการสถานศึกษา

1. แต่งตั้งคณะกรรมการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนระดับโรงเรียน
2. บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ
3. ประสานงานระหว่างสถานศึกษา กับหน่วยงานและบุคลากรภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่าย ผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ฯลฯ
4. ประเมินความเสี่ยงจากปัญหาและสถานการณ์ตามสภาพบริบทของสถานศึกษา
5. ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุน และให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน
6. แจ้งเหตุพร้อมรายงานต้นสังกัดทราบและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

บทบาทของนักเรียน

1. ให้ความร่วมมือในการสอดส่องดูแลพฤติกรรมนักเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน
2. สร้างเครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง
3. รายงานให้ครู ผู้ปกครอง ผู้อำนวยการสถานศึกษา และกรรมการสถานศึกษาโดยเร็วเมื่อพบนักเรียนที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม
4. กำกับติดตามนักเรียนที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมและรายงานผลการติดตามเป็นระยะ

บทบาทของครู

1. ให้การศึกษาแก่นักเรียน โดยมุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีมีปัญญาและมีความรู้
2. จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอนและให้คำปรึกษากับเด็กนักเรียน
3. จัดสิ่งแวดล้อมและเผื่อระวังปัจจัย /พื้นที่เสี่ยงด้านสังคมรอบ ๆ ตัวเด็กนักเรียน
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนทั้งในและนอกชั้นเรียน
5. ดูแลสุขภาพเด็กนักเรียนขณะอยู่ในสถานศึกษา
6. ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา
7. มีส่วนร่วมกับผู้ปกครองในการดูแลเด็กนักเรียน
8. ให้คำปรึกษาเบื้องต้น เป็นการพบปะ พูดคุยให้คำปรึกษาหรือแนวทางการปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนและการมีทักษะชีวิต
9. สร้างเครือข่าย /ประสานความร่วมมือในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ทั้งในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และนอกสถานศึกษา
10. มีเครื่องมือในการติดตามสภาวะเด็กนักเรียน
11. ให้ความช่วยเหลือเด็กนักเรียนเบื้องต้นในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ผิดปกติกับเด็กนักเรียน

12. รายงานต่อ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อพบเหตุความผิดปกติ

บทบาทผู้ปกครอง

1. อบรมดูแลและเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตครอบครัว มีความรัก ความเข้าใจและให้ความอบอุ่น
2. ร่วมมือกับทางโรงเรียน เป็นที่ปรึกษาเพื่อควบคุมความประพฤตินักเรียน โดยให้ข้อมูลนักเรียนอย่างใกล้ชิดกับครูประจำชั้นและผู้อำนวยการ เช่น ข้อมูลด้านความประพฤติ ลักษณะนิสัย อารมณ์ ปัญหาหรือความต้องการ เป็นพิเศษ
3. ติดต่อกับโรงเรียนอยู่เสมอ เพื่อจะได้ทราบปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียน เพื่อที่จะได้ร่วมกับโรงเรียนแก้ปัญหาช่วยเหลือ/ชี้แนะแนวทางให้กับนักเรียนที่เกิดปัญหาได้
4. ตั้งกลุ่มเครือข่ายผู้ปกครองในระดับชั้นเรียน เพื่อกำกับ ติดตาม ดูแล พฤติกรรมนักเรียน และประสานงานความร่วมมือในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
5. สนับสนุนทางด้านการศึกษา การทำงานและระดมทรัพยากรในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
6. มีการประสานงานกับนักเรียน ครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา และกรรมการสถานศึกษาโดยเร็วในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ผิดปกติกับเด็กนักเรียน

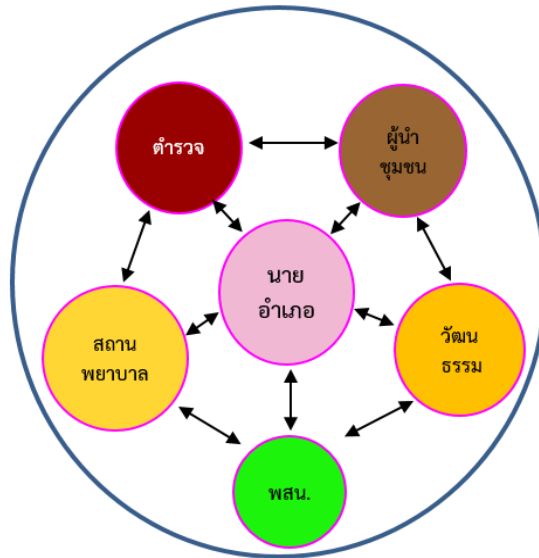
บทบาทกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน /ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ผิดปกติกับเด็กนักเรียน
2. ติดต่อขอความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ในการส่งเสริมและสนับสนุน ให้สถานศึกษาได้แก่ชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนจัดกิจกรรมเกี่ยวกับ

การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนอำนวยความสะดวกในการประสานงาน
เมื่อสถานศึกษาต้องการความช่วยเหลือ

เครือข่ายความร่วมมือนอกสถานศึกษาระดับอำเภอ

เครือข่ายความร่วมมือนอกสถานศึกษาเป็นกลุ่มบุคคลนอกสถานศึกษาอีกกลุ่มหนึ่ง ที่มีบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนนอกสถานศึกษาที่คอยสอดส่องดูแลสถานที่แวดล้อมนอกโรงเรียนให้เป็นสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยไม่ส่งเสริมหรือเอื้อให้นักเรียนกระทำผิด หรือกระทำที่ส่อไปในทางที่ไม่ดี โดยมีสมาชิกเครือข่ายมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

บทบาทหน้าที่นายอำเภอ

เป็นแกนนำเครือข่ายที่เป็นผู้กำหนดทิศทางการดำเนินงานในระดับนโยบาย คอยกำกับติดตามประสานงานของสมาชิกเครือข่าย

บทบาทพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียน

1. ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาในการบังคับใช้กฎกระทรวงศึกษาธิการ หมวด 7 การส่งเสริมความประพฤตินักเรียน ให้ดำเนินงานปกป้องคุ้มครองทำหน้าที่คุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการป้องกันเฝ้าระวัง ด้านการคุ้มครองเด็ก ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และด้านการติดตามด้วยกระบวนการเชิงบวก
2. ติดตาม ดูแล และอบรมสั่งสอนนักเรียนให้ประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษาและกฎกระทรวงศึกษาธิการ
3. แจ้งหรือส่งมอบนักเรียนที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม ให้แก่สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่น เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามหมวด 7 การส่งเสริมความประพฤตินักเรียน

บทบาทสำนักงานวัฒนธรรม

1. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานและประสานการตรวจราชการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย
2. ร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนหรือสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ
3. งานประชาสัมพันธ์และสร้างจิตสำนึกด้านงานวัฒนธรรมในชุมชน
4. การออกตรวจร้านเกม สถานบริการในเขตรับผิดชอบ

บทบาทสถานพยาบาล

1. ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับพฤติกรรมและพัฒนาการของนักเรียนที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม

2. สอดส่องดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กนักเรียนทั้งด้านความปลอดภัยและการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม
3. สนับสนุนและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่นงานส่งเสริมสุขภาพงานฟื้นฟูจิตใจและปฏิบัติงานด้านการพยาบาล

บทบาทตำรวจ

1. ให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อให้ทราบถึงภัยอันตรายต่าง ๆ และวิธีการป้องกันตัวเองหากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์
2. จัดสายตรวจออกไป ตรวจตราแหล่งที่อาจเป็นที่มั่วสุมของเด็กนักเรียน
3. ให้คำแนะนำผู้ปกครองในเรื่องการอบรมและสั่งสอนบุตรหลาน และประสานกับ ผู้บริหาร ฝ่ายปกครองของโรงเรียนให้เข้าใจใน การคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง เด็ก พ.ศ.2546 เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตาม พรบ.กำหนด ไว้

บทบาทผู้นำชุมชน

สนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น ช่วยสอดส่องดูแลนักเรียน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ให้ข้อมูลข่าวสารพฤติกรรมของนักเรียนกับสถานศึกษา เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา

บทที่ 3

แนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

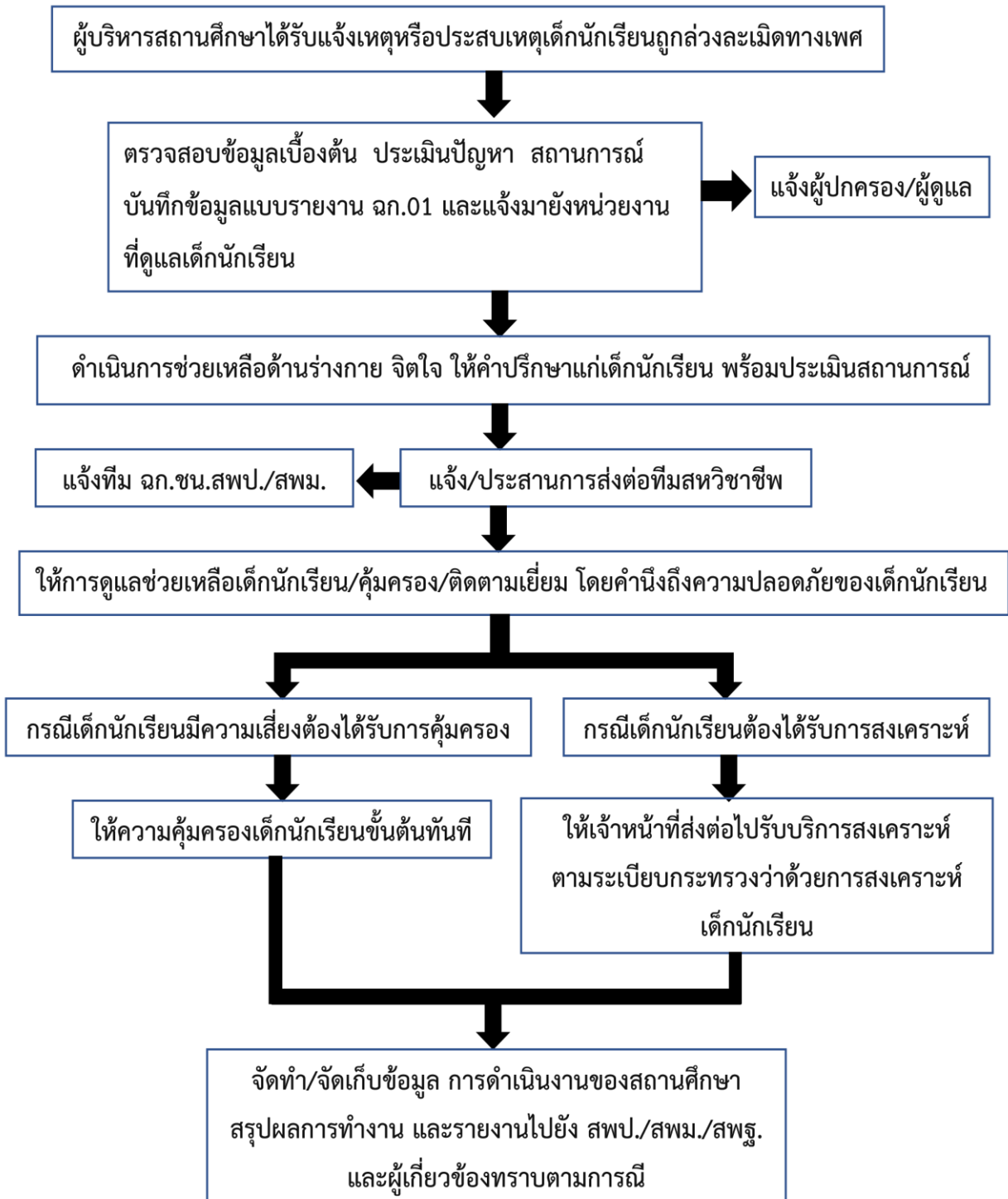
สถานการณ์เด็กนักเรียนในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น ตามการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์รอบด้าน ส่งผลต่อพฤติกรรมและความปลอดภัยของเด็กนักเรียน ดังนั้นจึงได้จัดทำแนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

1. กรณีถูกล่วงละเมิดทางเพศ
2. กรณีความรุนแรง ต่าง ๆ
3. กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา
  - 3.1 การเรียกเก็บเงินจากเด็กนักเรียน
  - 3.2 เด็กนักเรียนออกกลางคัน
  - 3.3 เด็กนักเรียนติด 0 ร และ มส.
4. กรณีอื่น ๆ
  - 4.1 ตั้งครรภ์ในวัยเรียน
  - 4.2 ภาวะจิตเวช
  - 4.3 เด็กนักเรียนติดเกม/อินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน
  - 4.4 เด็กนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง
  - 4.5 ยาเสพติด
  - 4.6 อุพทานหมู่
  - 4.7 โรคติดต่อในสถานศึกษา
  - 4.8 อุบัติเหตุนอกสถานศึกษา
  - 4.9 อุบัติเหตุในสถานศึกษา
  - 4.10 การจมน้ำ
  - 4.11 เด็กนักเรียนเสียชีวิตในสถานศึกษา
  - 4.12 ภัยพิบัติ

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

กรณีถูกล่วงละเมิดทางเพศ

กรณีถูกล่วงละเมิดทางเพศ

การล่วงละเมิดทางเพศ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอ ๆ ในสังคมทั้งการล่วงละเมิดด้วยคำพูด การสัมผัส การแอบดู รวมถึงการกระทำรุนแรงทางเพศ

การล่วงละเมิดทางเพศ หมายถึง การกระทำที่มีผลทำให้ผู้ถูกรกระทำได้รับความเสียหายเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ได้แก่ กระทำชำเรา และอนาจาร เป็นต้น ผู้ที่ถูกล่วงละเมิด จะได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจ เด็กนักเรียนจึงควรรู้วิธีป้องกันและหาทางออกเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์ รวมทั้งการขอความช่วยเหลือจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการป้องกัน

1. ให้ความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักแก่ครู เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง ในการป้องกัน หาทางออกเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์การล่วงละเมิด และสร้างกลไกการป้องกันเด็กนักเรียนจากการถูกล่วงละเมิด
2. ใช้กระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา เอาใจใส่เด็กนักเรียนอย่างใกล้ชิด และต้องทำงานเป็นทีม
3. ให้สถานศึกษาดูแลพิทักษ์ ปกป้อง และคุ้มครองเด็กนักเรียนไม่ให้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกสถานศึกษา
4. จัดสถานที่ภายในสถานศึกษาให้เหมาะสม เช่น มีกล้องวงจรปิด มีการจัดตั้งเวรยามเพื่อตรวจตราพื้นที่จุดเสี่ยง เพื่อไม่ให้เกิดการล่วงละเมิดระหว่างครูกับเด็กนักเรียน เด็กนักเรียนกับเด็กนักเรียน และจากบุคคลอื่น
5. สถานศึกษาสอนเรื่องเพศศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเป็นหลัก โดยเฉพาะการดูแลการป้องกันตนเองของเด็กนักเรียนให้ปลอดภัยจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

แนวทางการช่วยเหลือ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายสอบถามข้อเท็จจริง และปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษา สพป./สพม./สพฐ. ทันที
2. ตรวจสอบข้อมูลประวัติเด็กนักเรียนโดยใช้กระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การบันทึกข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูลตามแบบรายงาน ฉก.01
3. จัดผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการเกี่ยวข้องกับกรณีที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ
4. เชิญผู้ปกครองเด็กนักเรียนทั้งสองฝ่าย/หรือผู้ที่เด็กนักเรียนไว้วางใจ/หรือผู้ที่เด็กนักเรียนร้องขอมาพูดคุย/รับทราบเหตุการณ์และให้คำปรึกษา
5. ประสานศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) สถานพยาบาลในพื้นที่เพื่อนำเด็กนักเรียนเข้ารับการตรวจรักษาด้านร่างกายและจิตใจ ภายใน 24 ชั่วโมง
6. กรณีเด็กนักเรียนกับเด็กนักเรียน ให้ดำเนินการดูแลช่วยเหลือทั้งผู้ถูกรักษาและผู้กระทำ
7. แจ้งผู้ปกครองเด็กนักเรียน หาแนวทางและวิธีการร่วมกันในการปรับพฤติกรรมเด็กนักเรียน
8. ดำเนินการโดยเก็บข้อมูลเป็นความลับและพิทักษ์สิทธิผู้ถูกรักษาและผู้กระทำ
9. กรณีเด็กนักเรียนกับครูหรือบุคลากรทางการศึกษา ตรวจสอบประวัติครู เชิญคณะกรรมการ สถานศึกษามาปรึกษา สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงในสถานศึกษา และรายงานผู้บังคับบัญชาทราบทันที
10. ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่กระทำการละเมิด ดำเนินการทางอาญาและทางแพ่ง
11. สรุปและจัดทำรายงานเสนอผู้บริหารสถานศึกษาทราบโดยเร่งด่วน
12. ประสานทีมสหวิชาชีพ และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สพป./สพม. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บ้านพักเด็กและครอบครัว สถานีตำรวจ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เป็นต้น

13. ติดตามผล/เยี่ยมบ้านเด็กนักเรียนเป็นระยะ ให้คำปรึกษา/ให้กำลังใจ
14. จัดทำเป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการปกป้อง คุ้มครอง และดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนต่อไป

แนวทางการดำเนินงานของ สพป./สพม.

1. ผอ.สปป./สพม. รายงานเหตุให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบทันที กรณีเร่งด่วน
2. มอบทีม ผก.ชน.สปป./สพม. ประสานงานกับทีมสหวิชาชีพ เข้าช่วยเหลือเด็กนักเรียนเมื่อทราบและนำตรวจร่างกายภายใน 24 ชั่วโมง
3. รายงานข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นทางการเบื้องต้นภายใน 24 ชั่วโมง
4. กรณีสื่อมวลชนเข้าติดตามสถานการณ์ให้รายงาน ผอ.สปป./สพม. ทันที
5. รายงานสถานการณ์ให้ผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะ ๆ จนการช่วยเหลือเสร็จสิ้นกระบวนการ

แหล่งช่วยเหลือ

1. สถานพยาบาลใกล้เคียงในพื้นที่
2. บ้านพักเด็กและครอบครัว
3. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
4. ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) โทร. 1300
5. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร.1669

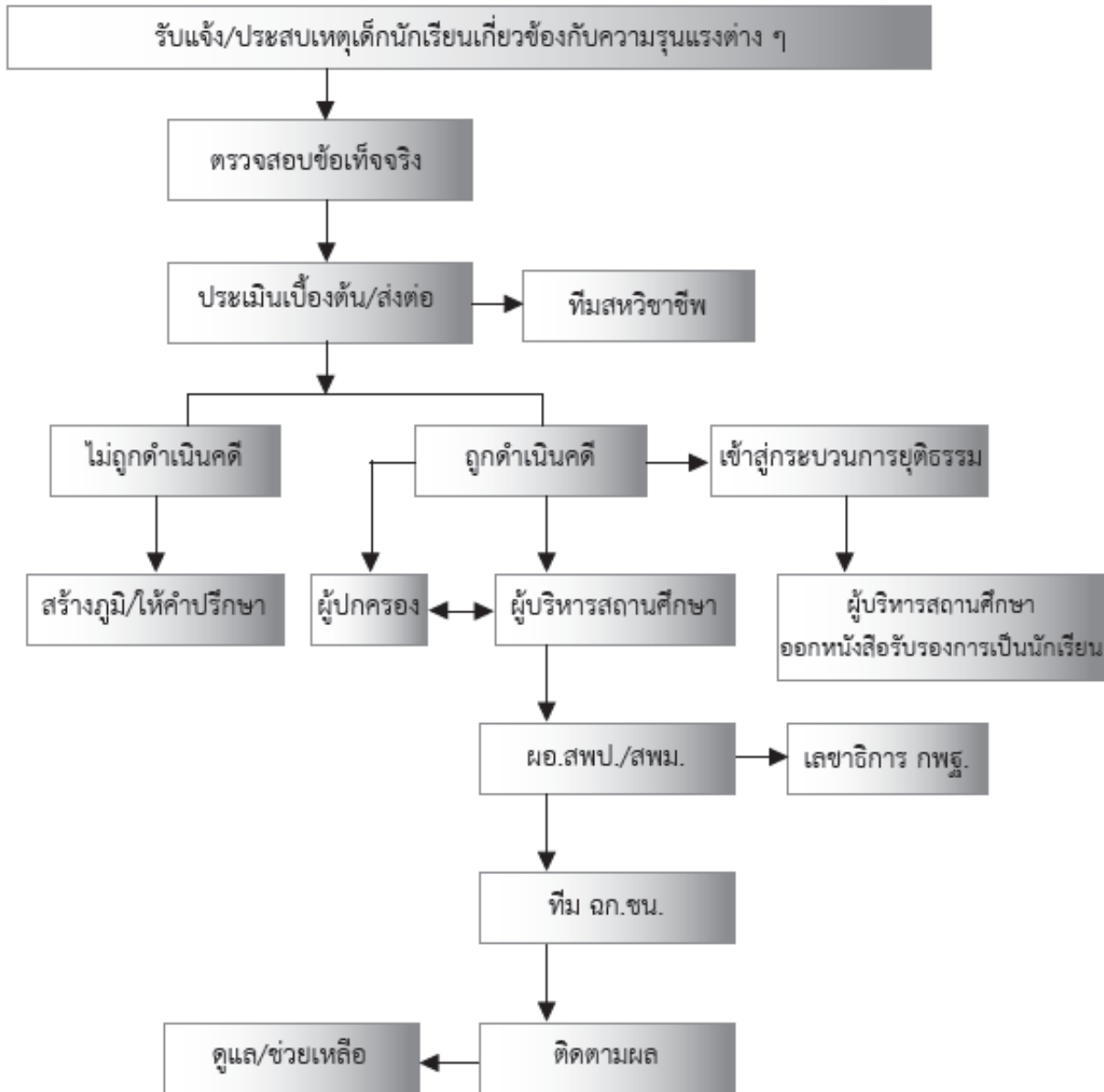
แหล่งอ้างอิง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เช่น

- 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
- 2) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550
- 3) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน กรณีความรุนแรงต่าง ๆ แสดงแนวทางการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือ กรณีความรุนแรงต่าง ๆ

กรณีความรุนแรงต่าง ๆ

ความรุนแรงต่อเด็กนักเรียนเกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่าในทั่วทุกพื้นที่ ทุกหนแห่ง ทุกซอกมุมของสังคม ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาในระดับอนุบาล ระดับประถม ระดับมัธยมศึกษา ไปจนถึงระดับอุดมศึกษา ไม่ว่าจะในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะอยู่ในภาคไหนในประเทศไทย ในบริบทสังคมอย่างไรก็ตาม ความรุนแรงต่อเด็กนักเรียนที่เกิดขึ้น หลายแห่งอาจมีรูปแบบคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันบ้างตามสถานการณ์ ส่วนสาเหตุบ่มเพาะและเอื้อต่อการเกิดความรุนแรงเหล่านั้นมีทั้งเหมือนและแตกต่างกันออกไป

ความรุนแรงเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำใด ๆ ก็ตามที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ทั้งทางร่างกาย วาจา จิตใจหรือทางเพศ และนำมาซึ่งอันตรายหรือความทุกข์ทรมานต่อผู้ถูกกระทำทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ในที่นี้ ได้แบ่งความรุนแรงออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ความรุนแรงทางด้านร่างกาย เช่น การทุบตีทำร้ายร่างกาย ตบ ตเตะ ต่อย การใช้อาวุธ และการลงโทษเด็กนักเรียนที่เกินกว่าเหตุในสถานศึกษาและครอบครัว เป็นต้น

2. ความรุนแรงทางด้านจิตใจ เช่น การใช้คำพูด กิริยา หรือการกระทำที่เป็นการดูถูกดูหมิ่น เหยียดหยาม ต่ำว่า ให้อับอาย การกลั่นแกล้ง ทรมานให้เจ็บช้ำน้ำใจ การบังคับ ชมเชย กักขัง ควบคุม ไม่ให้แสดงความคิดเห็น การหึงหวง การเลือกปฏิบัติ การเอาไรต์เอาเปรียบการตักตวงผลประโยชน์ การถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการเอาใจใส่เลี้ยงดู เป็นต้น

3. ความรุนแรงทางเพศ เช่น การถูกละเมิดทางเพศ การพูดเรื่องลามกอนาจาร การแอบดู การจับต้องของสงวน การบังคับให้เปลื้องผ้า การบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

ดังนั้นเพื่อลดปัญหาความรุนแรงส่วนหนึ่ง จึงต้องมุ่งที่การปรับเปลี่ยนเจตคติหรือความเชื่อเดิม ๆ เพื่อให้ทุกคนเกิดความตระหนักว่าความรุนแรงสามารถเกิดขึ้นและมีผลกระทบมาก ยอมรับว่าปัญหาความรุนแรง ไม่ใช่เรื่องส่วนตัวที่ต้องอับอาย

หรือปกปิด แต่ต้องแสวงหาวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วต้องหาทางแก้ไข ตลอดจนแสวงหาข้อมูลเรื่องวิธีการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และแหล่งช่วยเหลือต่าง ๆ

แนวทางป้องกัน

การป้องกันการใช้ความรุนแรงในเด็กนักเรียนนั้น ไม่ควรทำเพียงเพื่อเพราะต้องการเร่งหาทางออกแบบชั่วคราวช่วยยามในเวลาที่มิเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้น จากนั้นก็เงียบหายไปเหมือนไฟไหม้ฟาง ซึ่งจะไม่สามารถป้องกันแก้ไข ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว และรุนแรงในระยะยาวได้อย่างแท้จริง ดังนั้นการคุ้มครองและช่วยเหลือ เด็กนักเรียนจึงเป็นการป้องกันและปกป้องเด็กนักเรียน จากความรุนแรง การแสวงหาประโยชน์ การละเลยทอดทิ้ง หรือรูปแบบการกระทำต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ การพัฒนา และศักดิ์ศรีของเด็กนักเรียน ดังนี้

1. สพฐ. และสพป./สพม. ควรกำหนดเป็นนโยบายให้ทุกสถานศึกษาจัดทำโครงการเพื่อเสนอแนวทางแก้ไขและป้องกันอย่างชัดเจน และเป็นขั้นตอน จัดทำแผนยุทธศาสตร์ระยะสั้นและพัฒนาคู่มือให้เป็นแบบอย่าง สามารถแก้ไขความรุนแรงที่เกิดขึ้น จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้เด็กนักเรียนเห็นคุณค่าศักยภาพของตนเอง โดยสอดแทรกค่านิยมรู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย เน้นการใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีบทบาทสำคัญต้องทำคือ การแก้ไขป้องกันการใช้ความรุนแรงให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนกระตุ้นให้สื่อตารา-นักร้อง นำเสนอเนื้อหาและผลงานที่สร้างสรรค์ และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี

3. จัดให้มีช่องทางการสื่อสารระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ภาควิเคราะห์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนได้ทันต่อสถานการณ์ เช่น สายด่วน ข้อความทางโทรศัพท์ (SMS) LINE และเว็บไซต์แจ้งข่าวกรณีเด็กนักเรียนขาดเรียน/กิจกรรมของสถานศึกษา เป็นต้น

4. ครูจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการคุณธรรมจริยธรรม สร้างความตระหนักในคุณค่าแห่งตน ความมุ่งมั่นอนาคตและความสำเร็จ การคิดวิเคราะห์ การยับยั้งชั่งใจ ทักษะการควบคุมอารมณ์ เป็นต้น

5. ครูเวรประจำวัน คณะกรรมการนักเรียน สภานักเรียน ยามรักษาความปลอดภัย ดูแลรักษาความปลอดภัยแก่เด็กนักเรียน ทุกอาคาร บริเวณจุดอัปเดตเสี่ยง ตลอดจนคุณภาพจากกล้องวงจรปิดที่ติดตั้งไว้ทั่วบริเวณสถานศึกษา หากมีสิ่งบอกร่องเหตุว่าจะเกิดความรุนแรงให้เร่งรีบดำเนินการแจ้งผู้เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาทันที เช่น มีคนแปลกหน้ามาบริเวณหน้าสถานศึกษา พกพาอาวุธ ขั้วขี้จี้กรยานยนต์ ฯลฯ

6. พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือคนในครอบครัวเป็นผู้ใกล้ชิดและมีบทบาทสำคัญในการลดแรงกระตุ้นพฤติกรรมก้าวร้าว และความรุนแรงในเด็กนักเรียน โดยการขัดเกลาพฤติกรรมลูกตั้งแต่ปฐมวัย เช่น การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก ให้เวลากับลูกอย่างเพียงพอ ไม่ปล่อยปละ ละเลยลูกในการรับสื่อหรือการคบเพื่อน และเอาใจใส่ในเรื่องต่าง ๆ เมื่อพบเห็นลูกมีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่ควรเพิกเฉย แต่ควรเรียกมาพูดคุย สื่อสารกับลูกด้วยความรัก และมีเหตุมีผลเป็นหลักว่าสิ่งใดทำได้ สิ่งใดทำไม่ได้ เพราะเหตุใด และผลที่จะเกิดตามมานั้นคืออะไร

แนวทางการช่วยเหลือ

1. กรณีเกิดเหตุความรุนแรงในสถานศึกษาหรือบริเวณใกล้เคียง ครูผู้ประสบเหตุพิจารณาว่าเหตุการณ์นั้น ๆ รุนแรงเพียงใด สามารถหยุดพฤติกรรมของเด็กนักเรียนได้ด้วยตนเองหรือไม่ เพียงใด หากเกินกำลังให้หาคนช่วยเหลือในการระงับเหตุ แล้วแจ้งให้ครูที่ปรึกษาผู้เกี่ยวข้อง และผู้บริหารสถานศึกษาทราบทันที

2. ครูที่ปรึกษา/ครูผู้ประสบเหตุ พุดคุย ให้กำลังใจ สร้างความไว้วางใจแก่เด็กนักเรียน ร่องจนเด็กนักเรียนผ่อนคลายลง เชิญผู้ปกครองมาพบเด็กนักเรียนที่สถานศึกษาเพื่อรับทราบข้อเท็จจริงจากคำบอกเล่าของเด็กนักเรียนด้วยตนเอง แล้วร่วมกันแสวงหาแนวทางช่วยเหลือเด็กนักเรียนไม่ให้กลับไปกระทำพฤติกรรมความรุนแรงขึ้นอีก

3. หากคู่กรณีอยู่ในสถานศึกษาเดียวกันให้หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากันและเมื่อความขัดแย้งลดลง ครูฝ่ายปกครองจึงจัดให้ทั้งสองฝ่ายได้พบ เพื่อปรับความเข้าใจและสร้างความรักความสามัคคีกัน
4. หากคู่กรณีเป็นบุคคลภายนอกสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายบุคลากรที่เหมาะสมเป็นผู้ดำเนินการในการแก้ไขปัญหา
5. จัดให้มีที่ปรึกษาสำหรับเด็กนักเรียนที่อยู่ระหว่างปรับพฤติกรรม คอยช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษา
6. ประสานทีมสหวิชาชีพ ในกรณีต้องส่งต่อภายนอก
7. กรณีเหตุการณ์รุนแรง ให้รายงานข้อมูลรายละเอียดเบื้องต้นอย่างเป็นทางการภายใน 24 ชั่วโมง ถึง ฉก.ชน.สพป./สพม.
8. เมื่อเด็กนักเรียนถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมตัว หรือมอบตัว ทางสถานศึกษาต้องออกหนังสือรับรองการเป็นนักเรียนให้
9. กรณีต้องการใช้ตำแหน่งหน้าที่ของข้าราชการในการประกันตัวเด็กนักเรียน สามารถใช้ตำแหน่งประกันตัวได้

แนวทางการดำเนินงานของ สพป./สพม.

1. กรณีเด็กนักเรียนถูกดำเนินคดี ผอ.สพป./สพม. รายงานให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบทันที
2. มอบหมายทีม ฉก.ชน.สพป./สพม. เข้าประสานช่วยเหลือกับสถานศึกษาทันที
3. รายงานข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นทางการเบื้องต้นภายใน 24 ชั่วโมง
4. กรณีมีสื่อมวลชนเข้าติดตามสถานการณ์ให้รายงาน ผอ.สพป./สพม. และรายงานให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบทันที
5. ผอ.สพป./สพม. มอบเป็นนโยบาย และสั่งการแก่สถานศึกษา ในสังกัด เพื่อปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

แหล่งช่วยเหลือ

1. ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) โทร. 1300
2. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. 1669
3. สถานพยาบาล

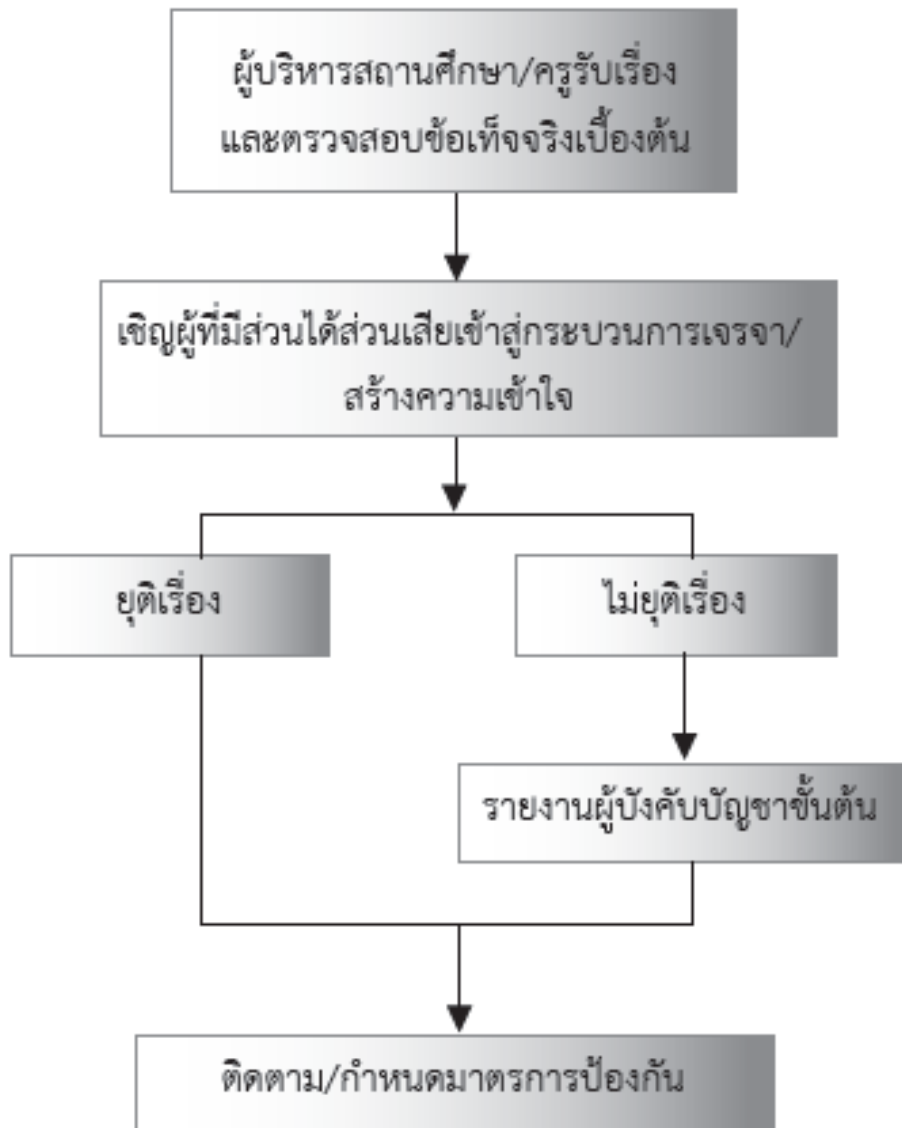
แหล่งอ้างอิง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เช่น

- 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
- 2) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550
- 3) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา
การเรียกเก็บเงินจากเด็กนักเรียน

กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา

การเรียกเก็บเงินจากเด็กนักเรียน

การไม่ได้รับความเป็นธรรม หมายถึง การที่เด็กนักเรียน บิดา มารดา หรือ ผู้ปกครองไม่ได้รับสิทธิตามที่กฎหมายกำหนดให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน โดยได้รับการปฏิบัติหรือถูกละเว้นการปฏิบัติจากสถานศึกษาอย่างไม่เป็นธรรม ขาดความเสมอภาค ซึ่งเป็นผลให้เสียโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

แนวทางการป้องกัน

1. สถานศึกษาปฏิบัติตามนโยบายของ สพร. และกระทรวงศึกษาธิการ
2. สถานศึกษากำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติ ตลอดจนมาตรการในการป้องกัน การไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา
3. สถานศึกษาให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิ ระเบียบ แนวปฏิบัติ ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องระบบการศึกษาแก่เด็กนักเรียน ครู บิดา มารดา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้เกี่ยวข้อง
4. ผู้บริหารสถานศึกษา ติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา
5. สถานศึกษาเปิดช่องทางการสื่อสารระหว่างบิดา มารดาผู้ปกครอง และเด็กนักเรียน เพื่อมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

แนวทางการช่วยเหลือ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน รับเรื่องร้องเรียนและตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น
2. เชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าสู่กระบวนการเจรจา และสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันเพื่อให้ได้ข้อยุติโดยเร็ว
3. หากการดำเนินการยังไม่ได้ข้อยุติ ให้รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น
4. สถานศึกษาติดตามความคืบหน้าเพื่อหาทางกำหนดมาตรการในการป้องกัน และให้ความช่วยเหลือต่อไป

แนวทางการดำเนินงานของ สพป./สพม.

1. กรณีเด็กนักเรียนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา การเรียกเก็บเงินจากเด็กนักเรียน ผอ.สปป./สพม. รับเรื่องร้องเรียนและตรวจสอบข้อเท็จจริง
2. เชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าสู่กระบวนการเจรจา และสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันเพื่อให้ได้ข้อยุติโดยเร็ว
3. กรณีการดำเนินการยังไม่ได้ข้อยุติให้รายงานเลขาธิการ กพฐ. ทราบทันที
4. ผอ.สปป./สพม. มอบเป็นนโยบาย และสั่งการแก่สถานศึกษา ในสังกัดเพื่อปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

แหล่งช่วยเหลือ

1. ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) โทร. 1300
2. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. 1669
3. สถานพยาบาล

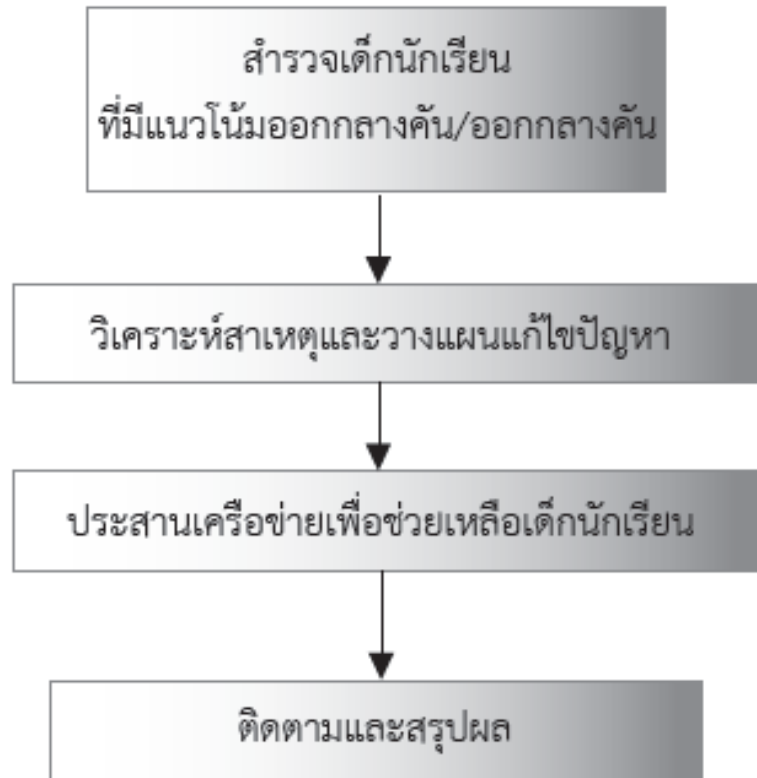
แหล่งอ้างอิง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เช่น

- 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
- 2) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา
เด็กนักเรียนออกกลางคัน

กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา

เด็กนักเรียนออกกลางคัน

การออกเรียนกลางคัน หมายถึง การที่เด็กนักเรียนหายไปจาก ระบบสถานศึกษา ขาดการติดต่อกับครูที่ปรึกษาหรือครูผู้สอน จนพ้น สภาพการเป็นนักเรียนก่อนเรียนจบหลักสูตรที่กำหนดไว้ โดยมีสาเหตุมาจากตัวเด็กนักเรียน ครอบครัว สถานศึกษา หลักสูตร สภาพแวดล้อม และสังคม (นิพนธ์ แก้วเกิด : 2555)

แนวทางการป้องกัน

1. สถานศึกษาปฏิบัติตามนโยบายของ สพร. และกระทรวงศึกษาธิการ
2. สถานศึกษากำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติ ตลอดจนมาตรการในการป้องกันเด็กนักเรียนออกกลางคัน
3. สถานศึกษาให้ความรู้ ความเข้าใจแก่เด็กนักเรียนผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 และแนวทางดำเนินการในการช่วยเหลือและติดตามเด็กนักเรียนมาเรียน
4. สถานศึกษาดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อหาทางช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่ประสบปัญหาและอาจออกเรียนกลางคัน
5. สถานศึกษาติดตาม ผลการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนที่ออกเรียนกลางคัน

แนวทางการช่วยเหลือ

1. สืบหาข้อมูลเด็กนักเรียนที่มีแนวโน้มออกเรียนกลางคัน และเด็กนักเรียนที่ออกเรียนกลางคัน
2. สังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อแยกปัญหาและร่วมหาทางช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่มีปัญหาแต่ละด้าน

3. ให้ความช่วยเหลือตามสภาพปัญหา และประสานเครือข่าย ผู้นำ/แกนนำชุมชน เพื่อติดตามเด็กนักเรียนให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา

4. ติดตาม และสรุปผลการช่วยเหลือเด็กนักเรียนออกเรียนกลางคัน

แนวทางการดำเนินงานของ สพป./สพม.

1. กรณีเด็กนักเรียนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา เด็กนักเรียนออกกลางคัน ผอ.สปป./สพม. มอบเป็นนโยบาย และสั่งการแก่สถานศึกษาในสังกัดเพื่อปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

แหล่งอ้างอิง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เช่น

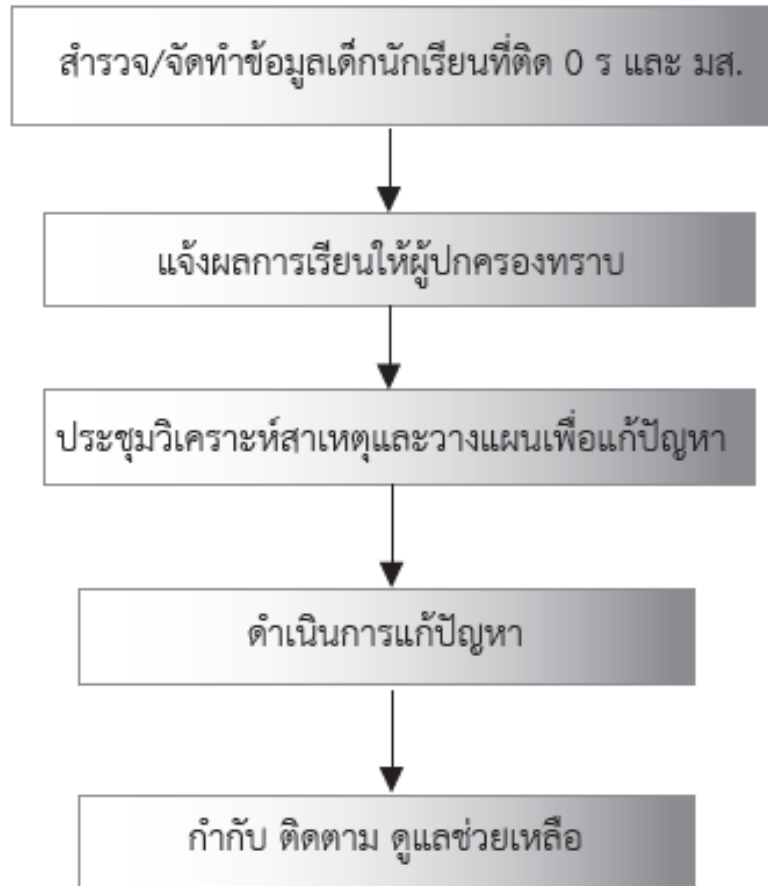
1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

แหล่งช่วยเหลือ

1. ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) โทร. 1300
2. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. 1669
3. สถานพยาบาล

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา เด็กนักเรียนติด 0 ร และ มส.

กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา

เด็กนักเรียนติด 0 ร และ มส.

เด็กนักเรียนติด 0 หมายถึง ผู้เรียนที่ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ได้คะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน

เด็กนักเรียนติด ร หมายถึง ผู้เรียนที่รอกการตัดสินและยังตัดสินผลการเรียนไม่ได้ เนื่องจากผู้เรียนไม่มีข้อมูลผลการเรียนรายวิชานั้นครบถ้วน ได้แก่ ไม่ได้วัดผลระหว่างภาคเรียน/ปลายภาคเรียน ไม่ได้ส่งงานที่มอบหมายให้ทำซึ่งงานนั้นเป็นส่วนหนึ่ง ของการตัดสินผลการเรียนหรือมีเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ประเมินผลการเรียนไม่ได้

เด็กนักเรียนติด มส หมายถึง ผู้เรียนไม่มีสิทธิเข้ารับการวัดผลปลายภาคเรียน เนื่องจากผู้เรียนมีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 ของเวลาเรียนในแต่ละรายวิชา และไม่ได้รับการผ่อนผันให้เข้ารับการวัดผลปลายภาคเรียน

แนวทางการป้องกัน

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนศึกษาระเบียบแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
2. ประชุมครูผู้สอนเพื่อชี้แจงซักซ้อมความเข้าใจให้ทราบถึงแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ครูผู้สอนแจ้งระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เด็กนักเรียนทราบ
4. จัดให้มีการสอนปรับพื้นฐานความรู้ สอนซ่อมเสริม และสอบซ่อมให้กับเด็กนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

แนวทางการช่วยเหลือ

1. ครูฝ่ายทะเบียนวัดผล สํารวจจัดทำข้อมูลเด็กนักเรียนที่ติด 0 ร และ มส. และแจ้งผู้ปกครองให้รับทราบผลการเรียนของเด็กนักเรียน
2. ประชุมวิเคราะห์หาสาเหตุ และวางแผนหาแนวทางการแก้ปัญหาเด็กนักเรียนติด 0 ร และ มส.
3. ดำเนินการแก้ปัญหาเด็กนักเรียนติด 0 ร และ มส. ตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
4. กำกับ ติดตาม ดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนติด 0 ร และ มส.

แนวทางการดำเนินงานของ สพป./สพม.

1. ผอ.สปป./สพม. มอบเป็นนโยบาย และสั่งการแก่สถานศึกษา ในสังกัด เพื่อปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

แหล่งอ้างอิง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เช่น

- 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

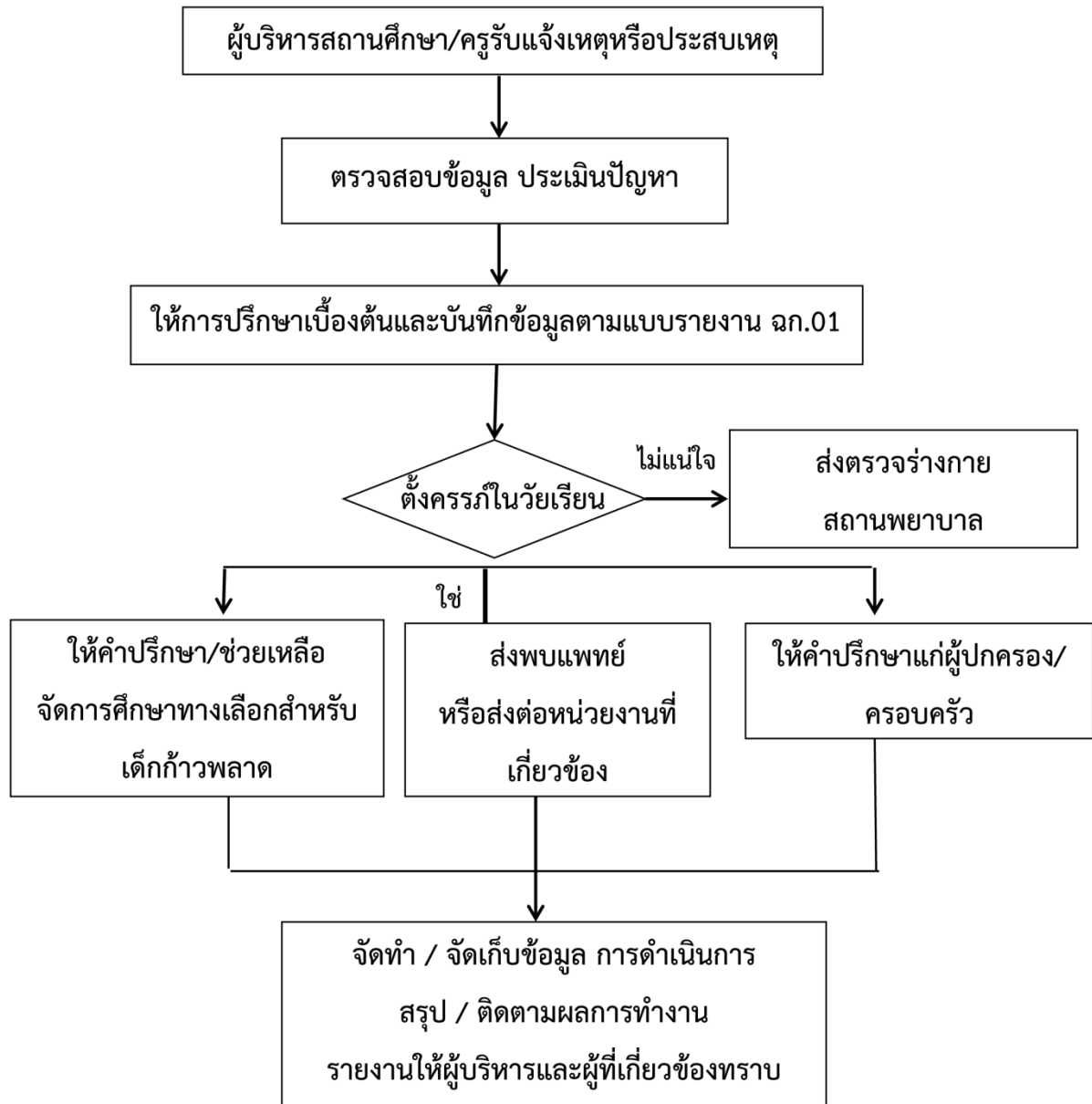
แหล่งช่วยเหลือ

1. ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) โทร. 1300
2. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. 1669
3. สถานพยาบาล

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ ตั้งครรภ์ในวัยเรียน

กรณีอื่น ๆ

ตั้งครรภ์ในวัยเรียน

ตั้งครรภ์ในวัยเรียน หมายถึง เด็กนักเรียนที่ตั้งครรภ์หรือสงสัยว่าตั้งครรภ์ไม่ได้มีการวางแผนจะให้เกิดขึ้น โดยมีสาเหตุจากการไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการคุมกำเนิด การถูกข่มขืนจนตั้งครรภ์ ตลอดจนความไม่พร้อมในด้านภาวะต่าง ๆ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การไม่รับผิดชอบของบิดาเด็กในครรภ์ เป็นต้น

แนวทางการป้องกัน

1. ใช้กระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา / ครูผู้สอน เอาใจใส่เด็กนักเรียนอย่างใกล้ชิด และต้องทำงานเป็นทีม
2. สถานศึกษาสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน ถึงแนวปฏิบัติของสถานศึกษาในการป้องกัน แก้ไข และให้ความช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่มีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ในวัยเรียน
3. จัดทำฐานข้อมูลเด็กนักเรียนทุกคนตามกระบวนการคัดกรองระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งมีรายชื่อเด็กนักเรียนที่มีแนวโน้มที่จะออกกลางคันหรืออยู่ในภาวะเสี่ยงด้านต่าง ๆ และเฝ้าระวังช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่มีปัญหา โดยการจัดการศึกษาด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม หากไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ให้ส่งต่อจะเป็นภายในหรือภายนอกแล้วแต่กรณี
4. ให้สถานศึกษากำหนดมาตรการในการเฝ้าระวังเด็กนักเรียนหญิงและเด็กนักเรียนชายกลุ่มเสี่ยง ที่อาจจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร โดยเน้นการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาเชิงลึก

แนวทางการช่วยเหลือ

1. ตรวจสอบข้อมูลเด็กนักเรียนโดยใช้กระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ครูให้การแนะนำและช่วยเหลือเด็กนักเรียนในเบื้องต้นทั้งสองฝ่าย และบันทึกข้อมูลตามแบบรายงาน ฉก.01
3. พาเด็กนักเรียนตรวจร่างกาย
4. เชิญผู้ปกครองของคู่กรณี หรือผู้ที่เด็กนักเรียนไว้วางใจ หรือผู้ที่เด็กนักเรียนร้องขอมาพูดคุย รับทราบเหตุการณ์ และให้คำปรึกษา
5. จัดผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการเกี่ยวข้องกับเด็กนักเรียนตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ
6. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการช่วยเหลือและทีมสหวิชาชีพ เช่น สพท. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บ้านพักเด็ก และครอบครัว โรงพยาบาล เป็นต้น
7. ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ หรือจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กก้าวพลาด
8. สถานศึกษาต้องไม่ผลักดันให้เด็กนักเรียนออกจากสถานศึกษา ต้องหาทางช่วยเหลือ เด็กนักเรียนตามความเหมาะสม รวดเร็ว และปลอดภัย ทั้งประสานทีมสหวิชาชีพในการช่วยเหลือ/ส่งต่อ
9. สรุปรายงานผู้บริหารสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงานของ สพป./สพม.

1. ผอ.สปป./สพม. รายงานเหตุให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบ ทันที
2. มอบทีม ฉก.ชน.สปป./สพม. เข้าประสานช่วยเหลือกับ สถานศึกษาทันที
3. รายงานข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นทางการเบื้องต้น ภายใน 24 ชั่วโมง
4. กรณีสื่อมวลชนเข้าติดตามสถานการณ์ให้รายงาน ผอ.สปป./สพม. ทันที
5. รายงานสถานการณ์ให้ผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะ ๆ จนการช่วยเหลือเสร็จสิ้นกระบวนการ

แหล่งช่วยเหลือ

1. สถานพยาบาล
2. บ้านพักเด็กและครอบครัว
3. แนวทางการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อเด็กก้าวพลาด ของ ฉก.ชน.สพฐ.
4. แนวทางการดูแลท้องไม่พร้อม กระทรวงสาธารณสุข

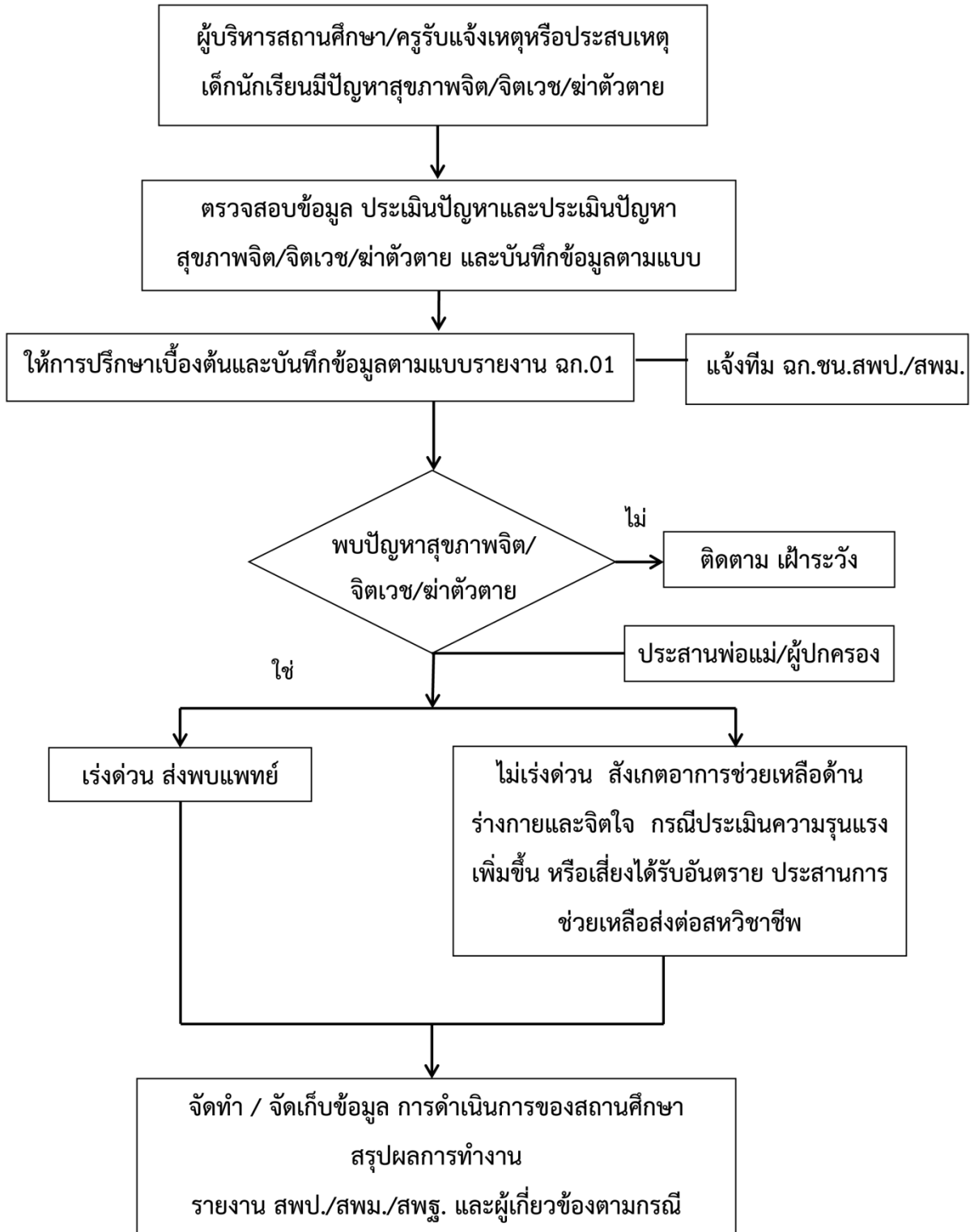
แหล่งอ้างอิง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เช่น

- 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
- 2) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ ภาวะจิตเวช

กรณีอื่น ๆ

ภาวะจิตเวช

ปัญหาสุขภาพจิต จิตเวช ฆ่าตัวตาย ส่งผลกระทบต่อสังคม และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจ สังคมที่เปลี่ยนไป รวมถึงภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ถ้าขาดการจัดการดูแลที่ไม่เหมาะสม อาจเกิดการเจ็บป่วย การฆ่าตัวตาย ทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรของประเทศ

ภาวะทางจิตเวช หมายถึง ผู้ที่มีการแสดงออกที่เปลี่ยนแปลงไป ในด้านอารมณ์ ความคิดหรือพฤติกรรม ซึ่งผู้นั้นต้องได้รับการช่วยเหลือ เพราะถ้าปล่อยไว้ อาจเกิดอันตรายต่อตนเองและผู้อื่นได้

แนวทางการป้องกัน

1. ใช้กระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ครูที่ปรึกษาดูแล เอาใจใส่เด็กนักเรียนอย่างใกล้ชิดจะทำให้มีโอกาสรับรู้ปัญหา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาขอให้ครูที่ปรึกษา/ครูผู้สอน ประเมินและสังเกตเด็กนักเรียนในทุกครั้งก่อนการสอนหรือทำกิจกรรม
3. จัดกิจกรรมทักษะชีวิตในสถานศึกษา

แนวทางการช่วยเหลือ

1. ครูตรวจสอบข้อมูลประวัติเด็กนักเรียนโดยใช้กระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การบันทึกข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลตามแบบรายงาน ณ.ก.01
2. รายงานผู้บังคับบัญชา ร่วมปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษา
3. ผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการเกี่ยวข้องกับเด็กนักเรียนตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ
4. เชิญผู้ปกครอง/หรือผู้ที่เด็กนักเรียนไว้วางใจ หรือผู้ที่เด็กนักเรียนร้องขอ มาพูดคุย และให้คำปรึกษา

5. กรณีเด็กนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิต จิตเวช ก้าวร้าวความรุนแรง
เสี่ยงต่อการทำร้ายผู้อื่น ทำร้ายตนเองหรือได้รับอันตราย ประสานทีมสหวิชาชีพ
เพื่อช่วยเหลือ/ส่งต่อเด็กนักเรียน

6. สรุปรายงานผลการดำเนินการแก่ผู้บริหาร

7. บันทึกในสมุดหมายเหตุประจำวันของสถานศึกษา

8. จัดทำเป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการปกป้อง คุ้มครอง
ช่วยเหลือเด็กนักเรียนต่อไป

ข้อสังเกต

ในการประเมิน ถ้าพบอาการที่อาจเกิดอันตรายแก่ตัวเด็กนักเรียนหรือผู้อื่น
ได้ จะต้องให้การดูแลอย่างใกล้ชิดและเร่งด่วนให้ประสานการส่งต่อ คือ

1. ระดับความรู้สึกตัว สับสน งุนงง ไม่ค่อยรู้สึกตัว หรือไม่รู้สึกรู้หาย

2. ลักษณะที่ปรากฏ มีพฤติกรรมรุนแรง เช่น เอะอะ ก้าวร้าว หรือไม่เป็น
มิตร พกอาวุธ แสดงท่าทางต่อสู้อย่างรุนแรง หรือมีการเคลื่อนไหวตลอดเวลาหรือเกือบ
ตลอดเวลา ระมัดระวังตัวมาก หวาดระแวง หรือหวาดกลัว

3. มีอารมณ์ซึมเศร้าอย่างรุนแรง (โดยจะร่วมกับความคิดหรือความ
พยายามฆ่าตัวตายหรือไม่ก็ตาม) อารมณ์โกรธ โดยเฉพาะอารมณ์โกรธที่เด็ก
นักเรียนควบคุมไม่ได้

4. ความคิด มีความคิดจะฆ่าตนเองหรือฆ่าผู้อื่น ความคิดหวาดระแวงว่า
จะมีคนมาทำร้าย ความรู้สึกผิด ความคิดว่าตนเองไร้ค่า หมดหวัง ขาดที่พึ่ง และ
โดดเดี่ยว

5. การรับรู้ (perception) มีประสาทหลอนทางหูเป็นเสียงตำหนิ เสียงด่า
เสียงสาปแช่ง เสียงขู่จะทำร้าย หรือเสียงสั่งให้กระทำพฤติกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะ
ให้ทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น เห็นภาพหลอน เช่น ภาพปีศาจมาหลอกหลอนหรือภาพ
คนถืออาวุธจะทำร้าย รวมทั้งการแปลสิ่งเร้าผิด เช่น เห็นกิ่งไม้ใกล้ ๆ ตัว
เป็นงูพิษกำลังจะกัดตน เป็นต้น

แนวทางการดำเนินงานของ สพป./สพม.

1. ผอ.สปป./สพม.รายงานเหตุให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบทันที กรณีเร่งด่วน
2. มอบทีม ผก.ชน.สปป./สพม. เข้าประสานทีมสหวิชาชีพช่วยเหลือกับสถานศึกษาทันที
3. รายงานข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นทางการเบื้องต้นภายใน 24 ชั่วโมง
4. กรณีสื่อมวลชนเข้าติดตามสถานการณ์ให้รายงาน ผอ.สปป./สพม./สพฐ. และเลขาธิการ กพฐ. ทันที
5. รายงานสถานการณ์ให้ผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะ ๆ จนการช่วยเหลือเสร็จสิ้นกระบวนการ

แหล่งช่วยเหลือ

1. สถานพยาบาล
2. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. 1669
3. สถานีตำรวจในพื้นที่
4. โรงพยาบาลจิตเวชในพื้นที่
5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

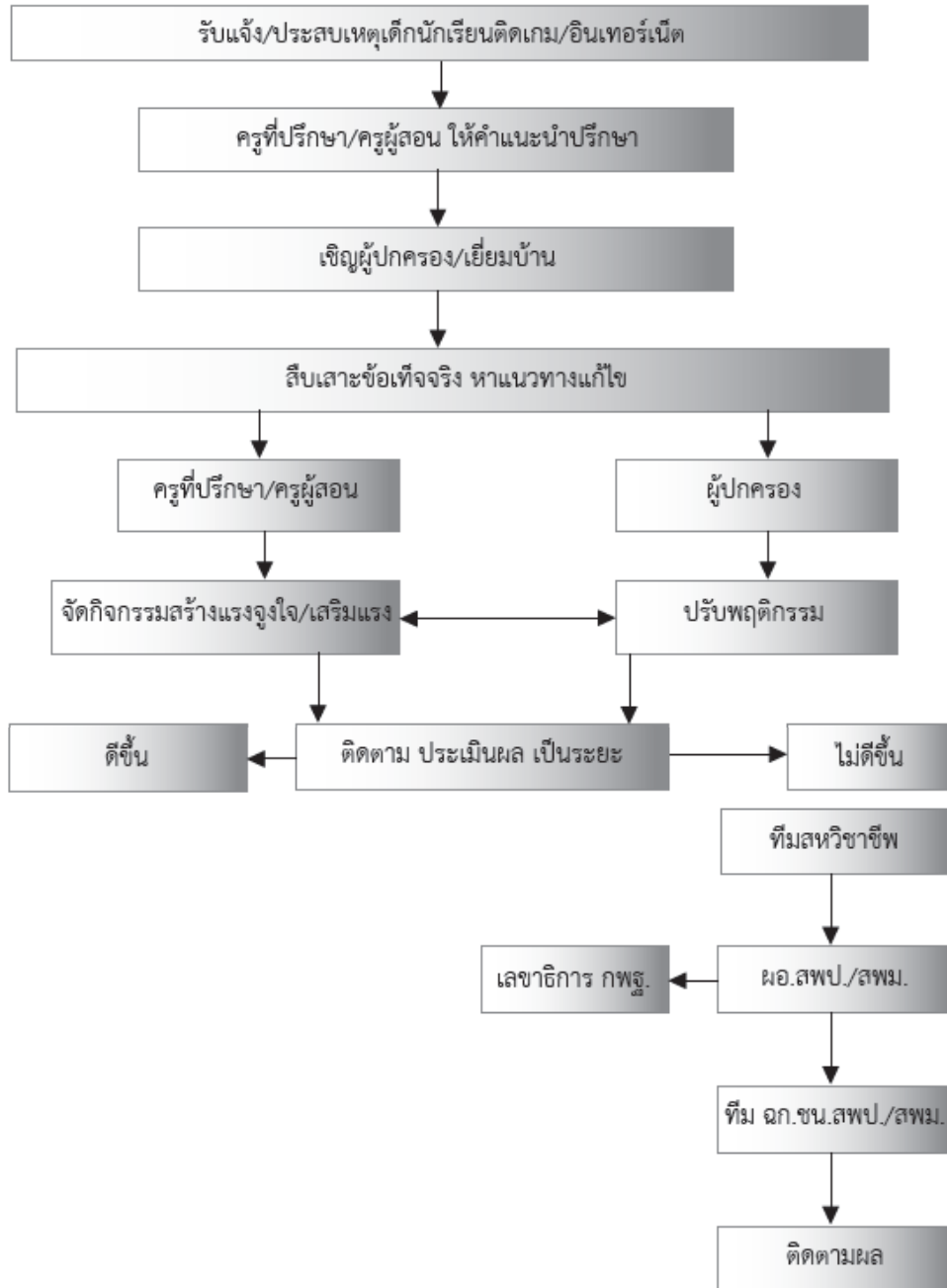
แหล่งอ้างอิง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เช่น

- 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
- 2) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ เด็กนักเรียนติดเกม/อินเทอร์เน็ต

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ นักเรียนเล่นพนัน

กรณีอื่น ๆ

เด็กนักเรียนติดเกม/อินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน

เด็กนักเรียนติดเกม/อินเทอร์เน็ต หมายถึง เด็กนักเรียนที่หมกมุ่นกับการเล่นเกม/อินเทอร์เน็ต และไม่สามารถควบคุมตนเองในเวลาที่กำหนด ถ้าไม่ได้เล่นเกม/อินเทอร์เน็ต จะกระวนกระวายใจมาก บางคนเล่นข้ามวันข้ามคืน การติดเกมหรืออินเทอร์เน็ต ส่งผลกระทบต่อตัวเด็กนักเรียน เช่น ไม่สนใจเรียน การเรียนตกต่ำ ขาดความรับผิดชอบ หนีเรียนเพื่อไปเล่นเกม ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและสัมพันธภาพทางสังคมเสีย (ดูรายละเอียดในภาคผนวก กฎกระทรวงประกอบพระราชบัญญัติ ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551)

เด็กนักเรียนเล่นพนัน หมายถึง เด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมการเล่นเอาเงินสิ่งของมีค่า ด้วยการเสี่ยงโชค หรือใช้ความสามารถ โดยคาดเดาผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ความชำนาญ เล่ห์เหลี่ยม ไหวพริบและฝีมือ รวมทั้งโชค ถ้าเล่นพนันจนติดเป็นนิสัยจะส่งผลให้เด็กนักเรียนนั้นขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวย และสังคม

แนวทางการป้องกัน

1. สถานศึกษามีมาตรการกำกับดูแล กรณีเด็กนักเรียนติดเกม/อินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน
2. ให้ความรู้ ความเข้าใจ ประโยชน์และโทษของการเล่นเกม/อินเทอร์เน็ต
3. ครูช่วยดูแลเด็กนักเรียนเพื่อป้องกันปัญหาการติดเกม/อินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน โดยการติดตามพฤติกรรมของเด็กนักเรียน อาจมอบหมายงาน ให้เด็กนักเรียนได้ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ที่ท้าทาย เสริมสร้างความรู้สึที่มีคุณค่าในตนเอง รวมถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในโรงเรียน
4. ขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ช่วยดูแลเด็กนักเรียน เรื่องการเล่นเกม/อินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน

5. จัดกิจกรรมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตร่วมกันระหว่างบ้าน
สถานศึกษา และชุมชน (ภาคผนวกหนังสือสั่งการ สพร. ส่วนที่ ๓๒ ที่ ศธ 04277/
ว 119ลว.27 พฤษภาคม 2557 เรื่องการป้องกัน การเล่นพนันในเด็กและเยาวชน)

แนวทางการช่วยเหลือ

1. ครูที่ปรึกษา/ครูผู้สอน ให้คำแนะนำ คำปรึกษา วิธีการใช้สื่อให้เป็น
ประโยชน์ในด้านการศึกษา หาแหล่งเรียนรู้โดยให้คํานงงานจากอินเทอร์เน็ตมา
นำเสนอ เพื่อที่เด็กนักเรียนจะได้มีความรู้ด้านอื่นด้วย จะได้ไม่เล่นเกมเพียง
อย่างเดียว

2. เชิญผู้ปกครองพบปะพูดคุยปัญหา หรือใช้วิธีการเยี่ยมบ้าน เพื่อสืบ
เสาะหาข้อเท็จจริง หาแนวทางการแก้ไขเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างเด็ก
นักเรียน ผู้ปกครอง และสถานศึกษา ปรับพฤติกรรม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมสร้าง
แรงจูงใจ และการเสริมแรงอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

3. ปรับพฤติกรรมแบบค่อยเป็นค่อยไปอย่างสม่ำเสมอและติดตามประเมินผล
พฤติกรรมเป็นระยะ

4. หากพบว่าเด็กนักเรียนยังมีพฤติกรรมติดเกม/อินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน
ให้สถานศึกษาประสานทีมสหวิชาชีพให้ความช่วยเหลือต่อไป

5. ผอ.สพป./สพม. แจ้งเป็นนโยบายและสั่งการแก่สถานศึกษา ในสังกัดเพื่อ
ปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

แหล่งช่วยเหลือ

- 1) ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) โทร. 1300
- 2) ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. 1669
- 3) สถานพยาบาล
- 4) หากมีข้อสงสัยควรขอคำแนะนำจากจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่นหรือ
ศึกษาเพิ่มเติมจาก Website เช่น <http://www.healthygamer.net/>

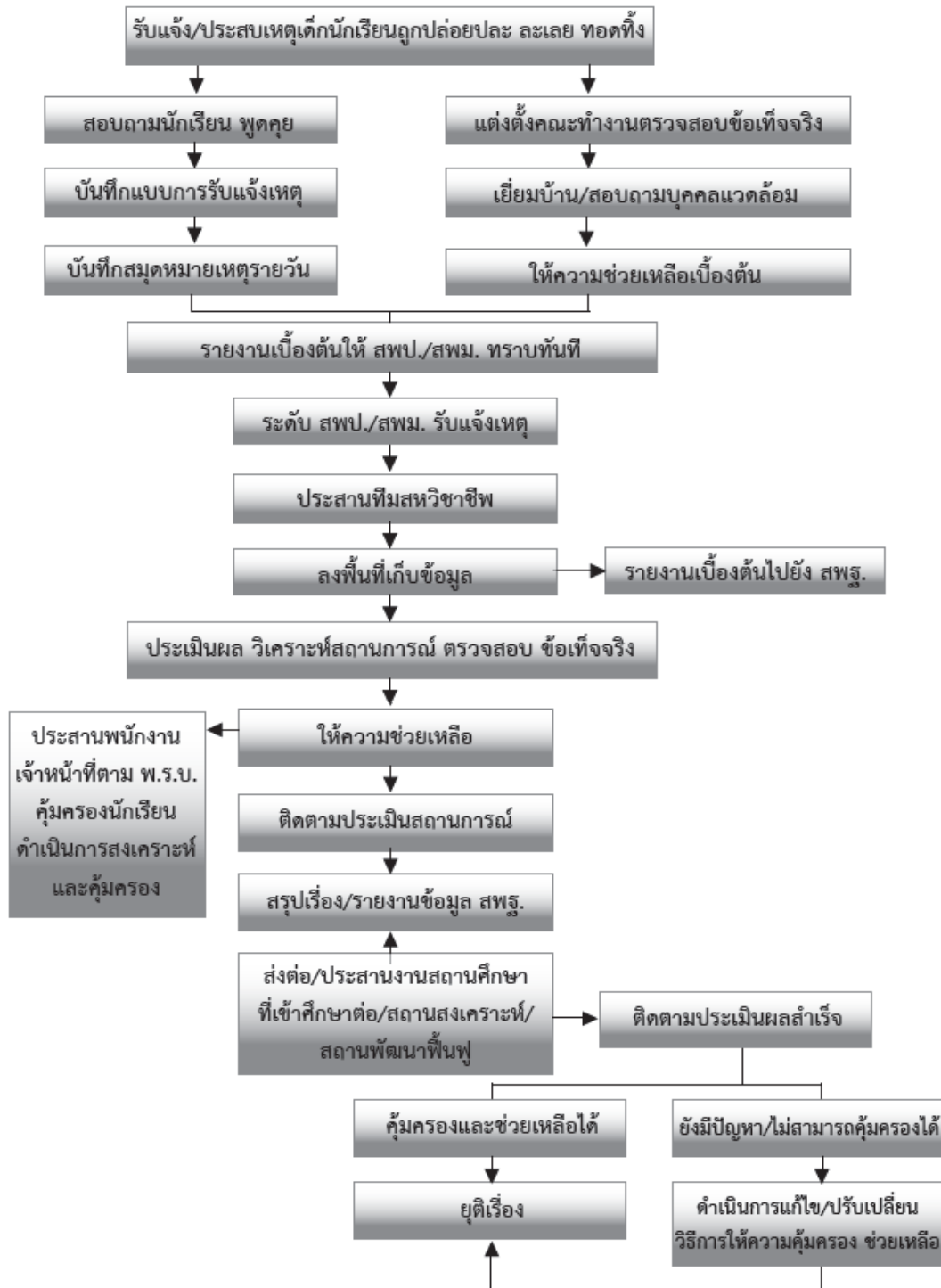
แหล่งอ้างอิง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เช่น

- 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
- 2) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550
- 3) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ เด็กนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง

กรณีอื่น ๆ

เด็กนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง

จากสภาพสังคมเศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเลี้ยงดูบุตร และท่ามกลางกระแสเศรษฐกิจสังคมที่มุ่งพัฒนาบ้านเมือง ทำให้ขาดการดูแลส่งผลกระทบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ในครอบครัวและสังคม ทำให้ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน เด็กนักเรียนถูกทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย ปล่อยให้คนแก่หรือเครือญาติคอยดูแล รวมไปถึงเด็กนักเรียนที่ถูกปล่อยทิ้งให้มีชีวิตอยู่ตามลำพังหรืออยู่กับบุคคลอื่น โดยไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ไม่ให้ความสำคัญ เพิกเฉย ไม่สนใจ ก่อให้เกิดปัญหากับเด็กนักเรียน ปัญหาของสังคมมีสภาพชีวิตอยู่ท่ามกลางความสับสน กลายเป็นการทารุณกรรมที่นำไปสู่การทารุณในรูปแบบอื่นได้อีก เช่น การลักพาตัวเด็ก การใช้แรงงานเด็ก การค้าประเวณี เป็นต้น

ดังนั้น ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กนักเรียนจึงจำเป็นต้องมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลและช่วยเหลือ ครูรู้จักเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยการเยี่ยมบ้าน การคัดกรอง การป้องกัน การแก้ปัญหา การให้คำปรึกษา และการส่งเสริม พัฒนาเด็กนักเรียนด้านความสามารถและทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้เด็กนักเรียนมีคุณภาพ และมีภูมิคุ้มกันการดำเนินชีวิตของเด็กนักเรียนจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม การเปลี่ยนแปลง การตัดสินใจที่เหมาะสม และสามารถอยู่ในสังคมอย่างปลอดภัย รวมทั้งหน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญของปัญหาและร่วมมือกันการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง

แนวทางการป้องกัน

1. ครูรู้จักเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการเยี่ยมบ้าน การคัดกรอง การป้องกัน การแก้ปัญหา และการให้คำปรึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษากำกับให้ครูที่ปรึกษาครูผู้สอนหมั่นสังเกตสภาพร่างกายเด็กนักเรียนทุกครั้งก่อนทำการสอน

3. การส่งเสริมพัฒนาเด็กนักเรียนด้านความสามารถตามความถนัด ความสนใจ และความต้องการของเด็กนักเรียน ตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้เด็กนักเรียนมีคุณภาพ ละมีภูมิคุ้มกัน การดำเนินชีวิต เด็กนักเรียนจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง การตัดสินใจที่เหมาะสม และสามารถอยู่ในสังคมอย่างปลอดภัย

4. หน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญกับปัญหา และร่วมมือกันการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง

แนวทางการช่วยเหลือ

1. ผู้บริหารสถานศึกษารับแจ้งเหตุหรือประสบเหตุ นำเด็กนักเรียนมาบันทึกข้อเท็จจริง สอบถาม ข้อเท็จจริงและบันทึกข้อมูลโดยละเอียด

2. จัดทำบันทึกรับแจ้งเหตุพร้อมประวัติและภาพถ่ายเด็กนักเรียน

3. แต่งตั้งคณะทำงานในการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยไปเยี่ยมบ้านเด็กนักเรียน สอบถามบุคคลแวดล้อม เช่น เพื่อนบ้านญาติพี่น้องของเด็กนักเรียน หรือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่

4. รายงาน กก.ชน.สพป./สพม. ทีมสหวิชาชีพ และเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

5. ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น ได้แก่ เงินทุนการศึกษา ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ฯลฯ

6. เมื่อสถานการณ์เด็กนักเรียนดีขึ้น สถานศึกษาต้องดำเนินการป้องกันและพัฒนาในสภาพปัญหาต่อไป เช่น การกำหนดบริเวณปลอดภัย การเสริมทักษะการดูแลเด็กนักเรียน ทักษะการจัดการกับปัญหา และทักษะทางสังคมให้กับผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการดำเนินงานของ สพป./สพม.

1. รับแจ้งเหตุจากสถานศึกษาและบุคคลอื่น ๆ
2. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และทีมสหวิชาชีพเพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กนักเรียน
3. ทีมเจ้าหน้าที่ ฉก.ชน.สปป./สพม. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล เยี่ยมบ้าน สอบถามบุคคลแวดล้อม ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ได้รับมอบหมาย
4. ประเมินผล วิเคราะห์สถานการณ์ และตรวจสอบข้อเท็จจริง
5. ประชุมผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง และทีมสหวิชาชีพ ร่วมปรึกษา เพื่อวางแผนการให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เพื่อดำเนินการสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กนักเรียนต่อไป
6. ติดตามประเมินสถานการณ์เป็นระยะ ๆ
7. การติดตามประเมินผลในการส่งต่อซึ่งสามารถดำเนินการได้ 2 วิธี คือ
  - 7.1 กรณียุติเรื่อง ดำเนินการเมื่อเด็กนักเรียนคนดังกล่าวได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือ
  - 7.2 กรณีปรับเปลี่ยนวิธีการให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน หลังจากพบว่าเด็กนักเรียนยังมีปัญหา ไม่สามารถคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนได้ ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการแก้ไขปรับเปลี่ยนวิธีการในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนต่อไป

แหล่งช่วยเหลือ

1. ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) โทร. 1300
2. สถานพยาบาล
3. สถานีตำรวจ
4. องค์กรเพื่อการกุศล
5. บ้านพักเด็กและครอบครัว
6. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แหล่งอ้างอิง

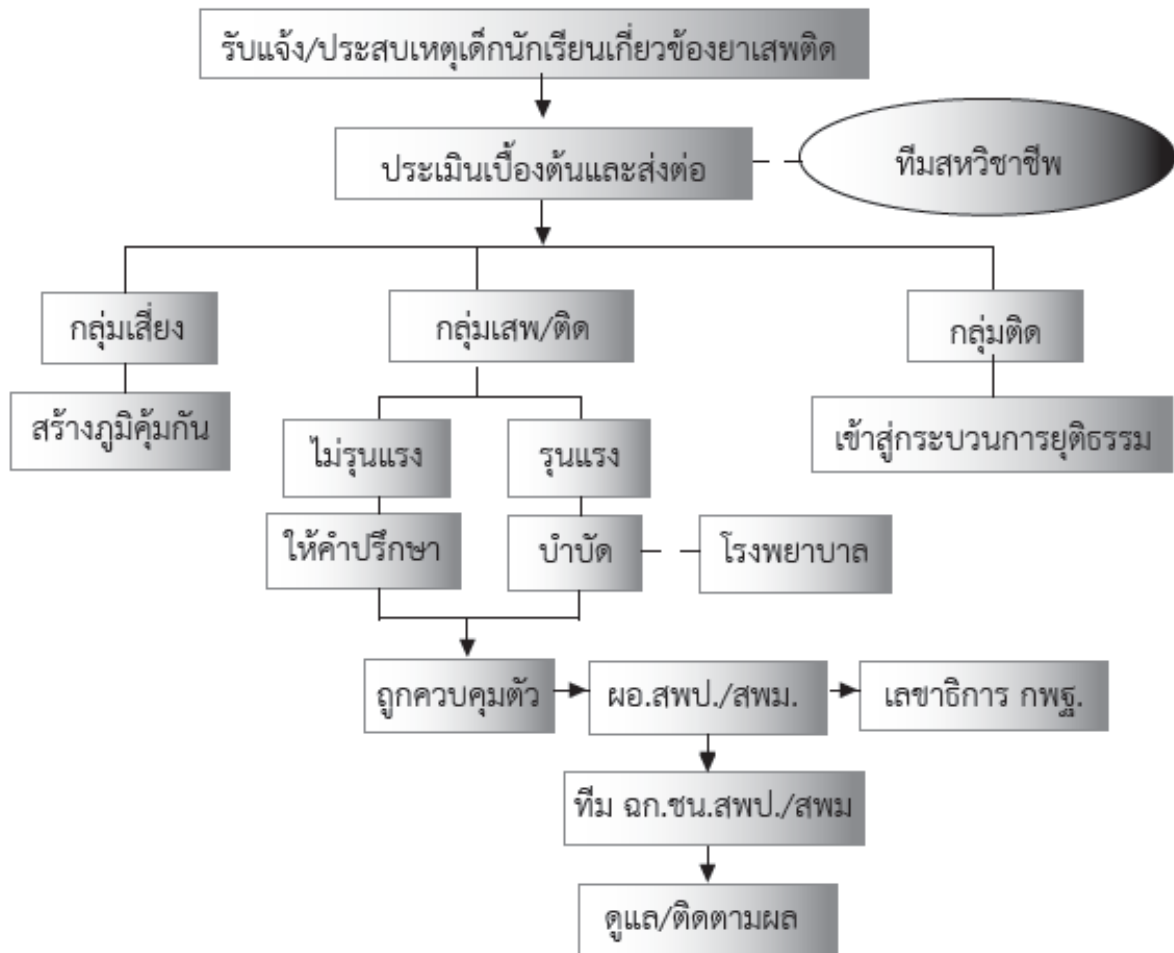
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เช่น

- 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
- 2) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550
- 3) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ

ยาเสพติด

กรณีอื่น ๆ

ยาเสพติด

ยาเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยา เมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง อยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง (ดูรายละเอียดภาคผนวก)

แนวทางการป้องกัน

1. เสริมสร้างภูมิคุ้มกันและทักษะชีวิตให้เด็กนักเรียน
2. จัดกิจกรรมการป้องกัน ฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
3. พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้มแข็ง
4. การดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ควรให้เด็กนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยมีครูเป็นผู้คอยให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำและดูแล
5. สถานศึกษาต้องดำเนินการตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติด และอบายมุขของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายของ สพร.

แนวทางการช่วยเหลือ

1. ครูที่ปรึกษาคัดกรองเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคล ให้ได้ออกมา 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ/ติด และกลุ่มค้า
2. หากครูที่ปรึกษาพบเด็กนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ/ติด ให้เชิญผู้ปกครอง พบปะพูดคุยปัญหา หรือใช้วิธีการเยี่ยมบ้าน
3. กรณีพบเด็กนักเรียนเสพยาเสพติดหรือมียาเสพติดไว้ในครอบครองให้ดำเนินการ ดังนี้
  - 3.1 ติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกัน

3.2 ดำเนินการตามแนวทางการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ติด โดยเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา

3.3 ติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการดำเนินการให้ผู้บริหารสถานศึกษารับทราบ

3.4 สถานศึกษารายงาน สพป./สพม.

4. กรณีพบว่านักเรียนเป็นผู้ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมาย

5. กรณีเด็กนักเรียนถูกควบคุมตัวหรือเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมให้สถานศึกษา ดำเนินการออกหนังสือรับรองการเป็นนักเรียน เพื่อเป็นหลักฐานประกอบ

แนวทางการดำเนินงานของ สพป./สพม.

1. รับแจ้งเหตุจากสถานศึกษาและบุคคลอื่น ๆ

2. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และทีมสหวิชาชีพเพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กนักเรียน

3. ทีมเจ้าหน้าที่ ฉก.ชน.สปป./สพม. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล เยี่ยมบ้าน สอบถามบุคคลแวดล้อม ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ได้รับมอบหมาย

4. ประเมินผล วิเคราะห์สถานการณ์ และตรวจสอบข้อเท็จจริง

5. ประชุมผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง และทีมสหวิชาชีพ ร่วมปรึกษา เพื่อวางแผนการให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยให้พนักงาน

เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เพื่อดำเนินการ สงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กนักเรียนต่อไป

6. ติดตามประเมินสถานการณ์เป็นระยะ ๆ

7. การติดตามประเมินผลในการส่งต่อซึ่งสามารถดำเนินการได้ 2 วิธี คือ

7.1 กรณียุติเรื่อง ดำเนินการเมื่อเด็กนักเรียนคนดังกล่าวได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือ

7.2 กรณีปรับเปลี่ยนวิธีการให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน หลังจากพบว่าเด็กนักเรียนยังมีปัญหา ไม่สามารถคุ้มครองและ

ช่วยเหลือเด็กนักเรียนได้ ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการแก้ไขปรับเปลี่ยน
วิธีการในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนต่อไป

แหล่งช่วยเหลือ

1. ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) โทร. 1300
2. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. 1669
3. สถานพยาบาล
4. สถานีตำรวจ

แหล่งอ้างอิง

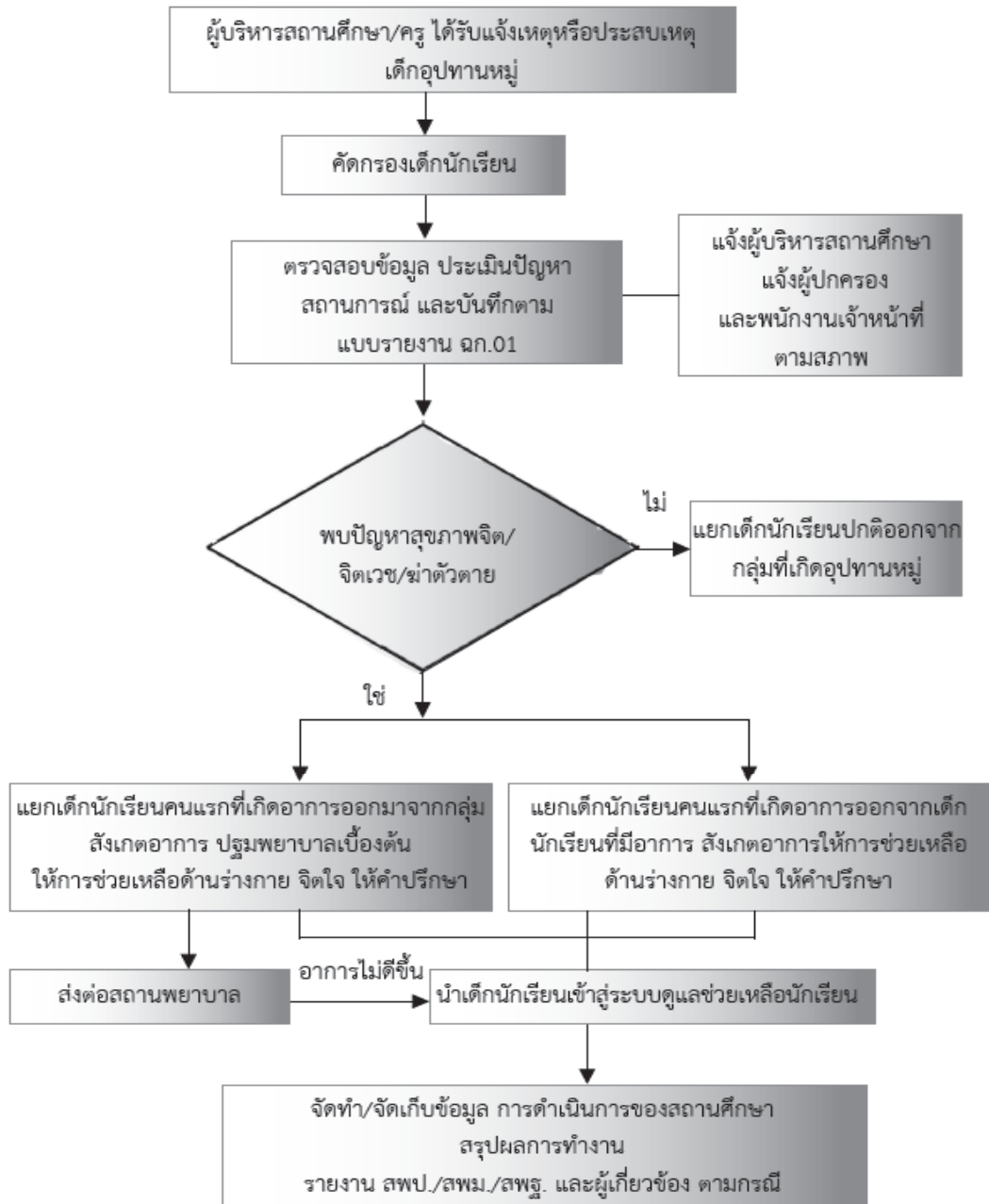
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เช่น

- 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
- 2) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550
- 3) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ

อุปทานหมู่

กรณีอื่น ๆ

อุปทานหมู่

อุปทานหมู่ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลตั้งแต่ 1 คนขึ้นไปที่มีความเชื่อร่วมกัน และมีการแสดงออกอาการทางร่างกาย

ลักษณะอาการ ปวดศีรษะ มึนงงศีรษะ คลื่นไส้ ปวดท้อง เกร็งท้อง อ่อนเพลีย ง่วง เจ็บปวดในคอ หายใจลำบาก หรือหายใจหอบเร็ว (Hyperventilation or Difficulty Breathing) ชักเกร็งตัว เป็นลม หหมดสติ อาการเหล่านี้คงอยู่เพียงชั่วคราว มีการแพร่กระจายไปสู่คนอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน และมีการฟื้นตัวเร็วกลับมาเป็นปกติ ซึ่งเมื่อตรวจทางการแพทย์แล้ว ไม่พบว่ามีสาเหตุมาจากโรคทางกาย

วิธีดูแล คือ แยกเด็กนักเรียนคนแรกที่เกิดอาการออกจากกลุ่ม เพื่อปฐมพยาบาลและประเมินอาการ โดยทำให้ร่างกายผ่อนคลาย ได้พักผ่อนคลายอาการจะดีขึ้นจนเป็นปกติได้ แต่หากกลับเข้าไปในกลุ่ม อาจเกิดอาการซ้ำได้อีก หากความเชื่อยังคงมีอยู่ จากนั้นให้ประเมินสภาพจิตใจร่วมกับสิ่งแวดล้อม หรือพูดคุยให้คลายความกังวล ทำจิตบำบัดรายบุคคล เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเป็นซ้ำ โดยอาจให้หยุดเรียนหรือทำงานสักพัก โดยเฉพาะรายที่มีอาการคนแรก ที่ทำให้ผู้อื่นเกิดอาการเดียวกัน

แนวทางการป้องกัน

1. ครูที่ปรึกษา/ครูประจำหอ ศึกษาคำเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคล จะทำให้มีโอกาสรับรู้ปัญหาของเด็กนักเรียนได้
2. ครูที่ปรึกษามีการเยี่ยมบ้านเด็กนักเรียน เพื่อจะได้พูดคุยรับรู้ปัญหาและสภาพแวดล้อม
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งให้ครูประจำวิชา ครูที่ปรึกษา ครูประจำหอหมั่นสังเกตสภาพร่างกาย และจิตใจของเด็กนักเรียนในทุกครั้ง ก่อนการสอนหรือทำกิจกรรม

แนวทางการช่วยเหลือ

1. ครูตรวจสอบข้อมูลประวัติเด็กนักเรียนโดยใช้กระบวนการช่วยเหลือนักเรียน การบันทึกข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลตามแบบรายงานฉก.01
2. แยกเด็กนักเรียนคนแรกที่เกิดอาการออกจากกลุ่ม
3. ปฐมพยาบาลเด็กนักเรียนทุกคนที่เกิดอาการ และประเมินอาการ
4. ผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการเกี่ยวข้องกับเด็กนักเรียนตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ
5. ถ้าอาการไม่ดีขึ้น ประสานหน่วยงานภายใน/ภายนอก เพื่อประสานการส่งต่อช่วยเหลือแก่เด็กนักเรียน
6. สรุปรายงานผลการดำเนินการแก่ผู้บริหารสถานศึกษา
7. ในรายที่เร่งด่วนประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล สพป./สพม. ฯลฯ
8. จัดทำเป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการปกป้อง คุ้มครอง และช่วยเหลือเด็กนักเรียนต่อไป

แนวทางการดำเนินงานของ สพป./สพม.

1. ผอ.สพป./สพม. รายงานเหตุให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบทันที
2. มอบทีม ฉก.ชน.สพป./สพม. เข้าประสานช่วยเหลือกับสถานศึกษาทันที
3. รายงานสถานการณ์ให้ผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะ ๆ จนการช่วยเหลือเสร็จสิ้นกระบวนการ
4. กรณีสื่อมวลชนเข้าติดตามสถานการณ์ให้รายงานผอ.สพป./สพม. ทันที

แหล่งช่วยเหลือ

1. สถานพยาบาล
2. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. 1669

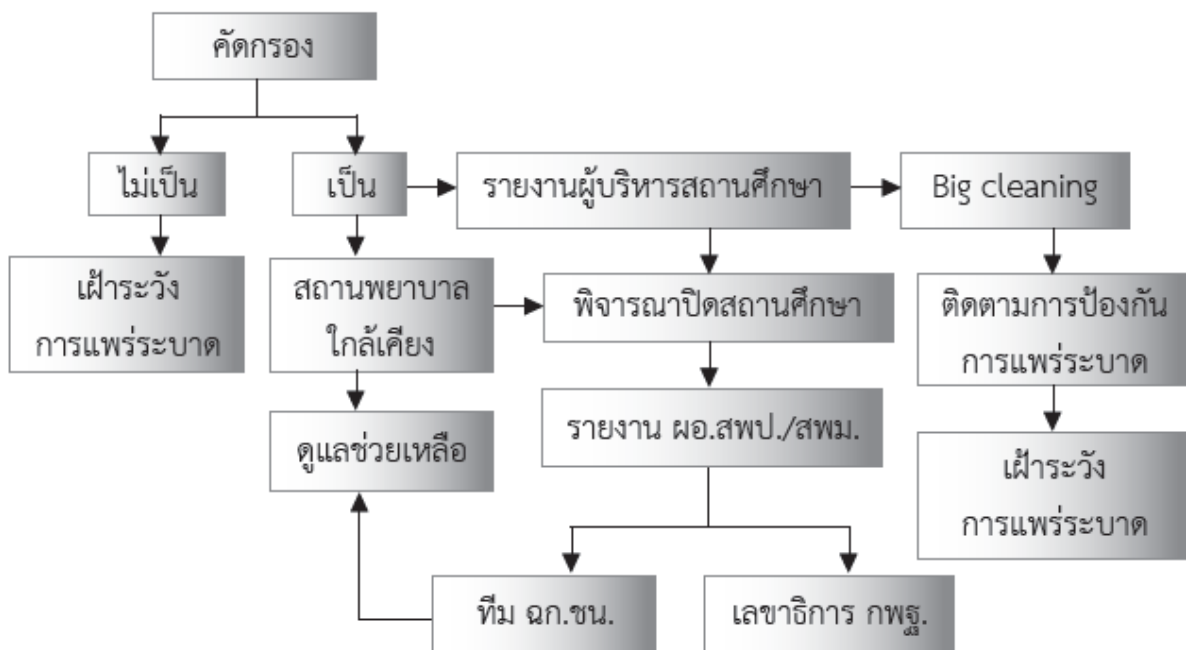
แหล่งอ้างอิง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เช่น

- 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ

โรคติดต่อในสถานศึกษา

กรณีอื่น ๆ

โรคติดต่อในสถานศึกษา

โรคติดต่อ คือ โรคที่สามารถถ่ายทอดติดต่อกันได้ระหว่างบุคคลโดยมีเชื้อจุลินทรีย์ต่าง ๆ เป็นสาเหตุของโรค และถึงแม้ว่าเชื้อโรคจะเป็นตัวก่อเหตุ แต่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของมนุษย์ก็เป็นปัจจัยร่วม ที่สำคัญที่จะทำให้เกิดโรคติดต่อนั้น ๆ กรมอนามัยได้รวบรวมนิยามของโรคติดต่อจากพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พุทธศักราช 2523 หมายถึง โรคซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศให้เป็นโรคติดต่อสำหรับทั่วประเทศ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเฉพาะในเขตของตนประกาศให้เป็นโรคติดต่อในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุสงสัยว่าโรคใดโรคหนึ่ง เป็นโรคซึ่งอาจติดต่อแพร่ระบาดเป็นอันตรายแก่ประชาชนได้

โรคติดต่ออันตราย หมายความว่า โรคติดต่อที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศ (รายละเอียดคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556 หน้า 108-121)

แนวทางการป้องกัน

1. การตรวจร่างกายเด็กนักเรียนก่อนรับเข้าเรียน ซึ่งเด็กนักเรียนทุกคนควรได้รับการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละครั้ง เด็กนักเรียนที่มีโรคประจำตัวควรได้รับการดูแลจากแพทย์อย่างใกล้ชิด และควรมีสสมุดบันทึกประวัติการตรวจสุขภาพประจำตัวทุกคน
2. ครู เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ผู้ประกอบการอาหาร ผู้ขายอาหาร ฯลฯ ควรได้รับการตรวจสุขภาพจากแพทย์อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
3. สถานศึกษาต้องมีการจัดการสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะโดยปฏิบัติตามหลักสุขาภิบาลสถานศึกษา (รายละเอียดคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556 หน้า 99-107)

4. สถานศึกษาต้องมีการให้ความรู้เรื่องโรคติดต่อโดยตรง รวมถึงการขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพมาเป็นวิทยากรให้กับเด็กนักเรียนตามโอกาสที่เหมาะสม

แนวทางการช่วยเหลือ

1. คัดกรองนักเรียน แยกเด็กนักเรียนที่ป่วยออก
2. ส่งต่อสถานพยาบาลใกล้เคียง หรือโทรศัพท์แจ้งศูนย์ฉุกเฉิน โทร.1669 และวิทยุสื่อสารช่องความถี่ 147.300 MHz.
3. รายงานผู้บังคับบัญชาโดยใช้ช่องทางการสื่อสารที่รวดเร็วที่สุด
4. แจ้งบิดามารดา ญาติ และผู้ปกครองทราบ
5. กรณีเป็นโรคติดต่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาปิดสถานศึกษาโดยคำแนะนำจากสถานพยาบาลในพื้นที่
6. ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรค โดยประสานกับสาธารณสุข และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่
7. ติดตามผลเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดต่อและป้องกันการแพร่ระบาด

แนวทางการดำเนินงานของ สพป./สพม.

1. รายงานให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบโดยทันที
2. มอบหมายทีม ฉก.ชน.สปป./สปม. ประสานให้ความช่วยเหลือกับสถานศึกษาทันที
3. รายงานข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นทางการภายใน 24 ชั่วโมง
4. กรณีมีสื่อมวลชนเข้าติดตามข่าวสถานการณ์รายงาน ผอ.สปป./สปม. ทันที
5. รายงานผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะ ๆ จนกว่าสถานการณ์ดีขึ้น และกลับสู่ภาวะปกติ

แหล่งช่วยเหลือ

1. สถานพยาบาลใกล้เคียง
2. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. 1669
3. วิทยุสื่อสารช่องความถี่ 147.300 MHz.
4. ที่ว่าการอำเภอ/สำนักงานเขต กทม./เมืองพัทยา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

แหล่งอ้างอิง

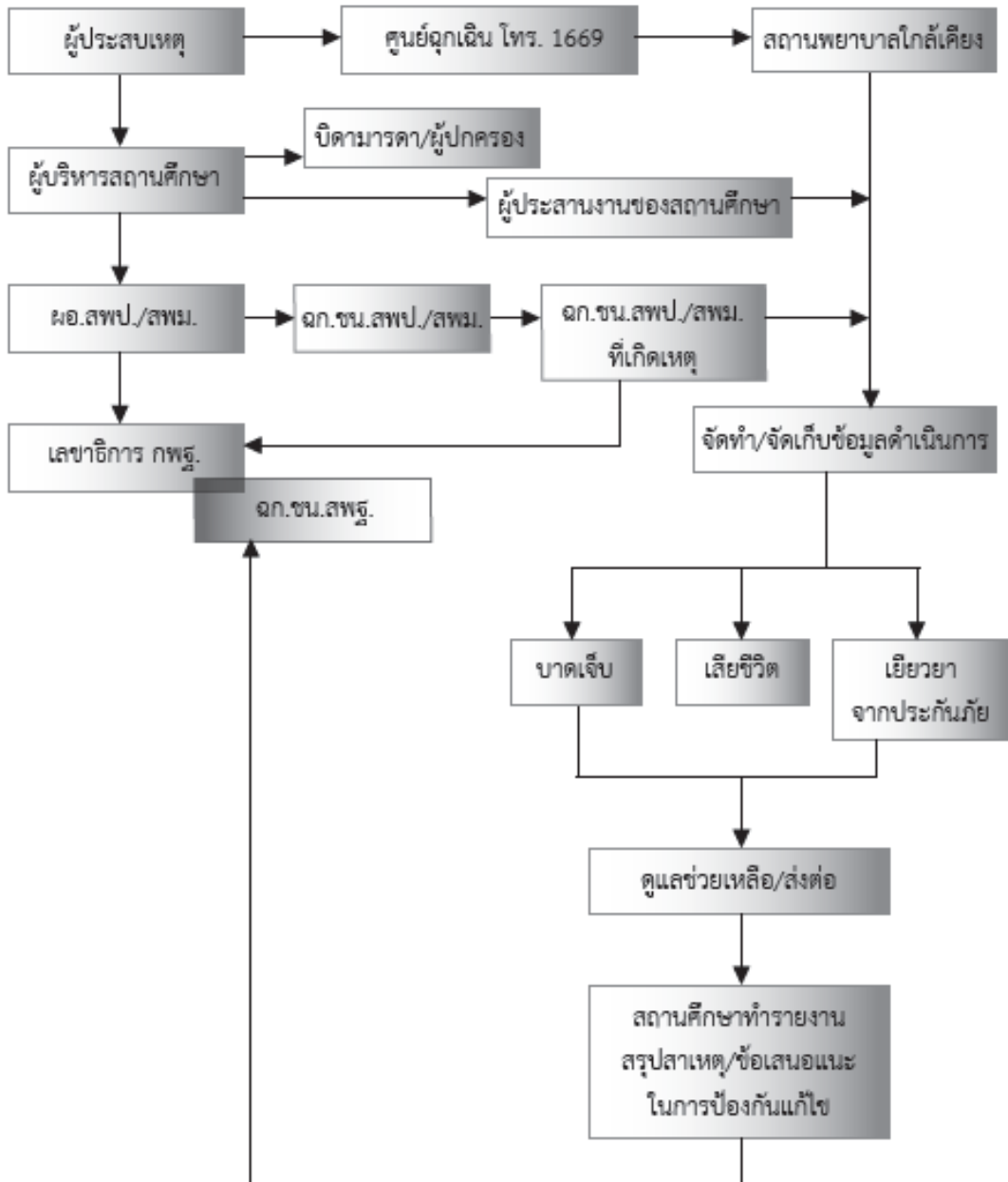
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เช่น

- 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
- 2) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ

อุบัติเหตุนอกสถานศึกษา

กรณีอื่น ๆ

อุบัติเหตุนอกสถานศึกษา

อุบัติเหตุนอกสถานศึกษา หมายถึง ภาวะที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันทำให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อสุขภาพ ชีวิตและทรัพย์สินของเด็กนักเรียน หรืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อสถานศึกษา เช่นอุบัติเหตุกับรถนักเรียน รถทัศนศึกษา รถทัศนจร รถรับส่งนักเรียน รถโรงเรียน รถส่วนบุคคลของครูที่พาเด็กนักเรียนไปทำกิจกรรม (รายละเอียดคู่มือแนวทางการปฏิบัติมาตรการการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556 หน้า 39-51)

แนวทางการป้องกัน

สถานศึกษาต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา พ.ศ. 2548 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรการในการพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษาและเดินทางไกล เข้าค่ายพักแรมของลูกเสือเนตรนารีและยุวกาชาด และคู่มือแนวทางการปฏิบัติ มาตรการการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556 เรื่อง การพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่โดยเคร่งครัด และหนังสือ สพร. ด่วนที่สุด ที่ ศธ 04277/50 ลว. 7 มีนาคม 2557 เรื่อง มาตรการในการพานักเรียนไปนอกสถานศึกษา (เพิ่มเติม)

แนวทางการช่วยเหลือ

1. แจ้งศูนย์ฉุกเฉิน โทร. 1669 และเจ้าหน้าที่ตำรวจ
2. แจ้งผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง หรือผู้อนุญาตให้เด็กนักเรียนไปนอกสถานศึกษาทราบ
3. แจ้ง สพป./สพม./สพฐ. ทราบเป็นการเบื้องต้นทันที
4. แจ้งทะเบียนรถ ประเภทรถที่ประสบอุบัติเหตุ เพื่อสถานพยาบาลจะได้ดำเนินการค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลจาก พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ โดยผู้ปกครองนักเรียนไม่ต้องสำรองจ่าย

5. จัดหาผู้ดูแลประสานงานติดตามอาการของเด็กนักเรียน และติดตามเรื่องการประกันภัย
6. แจ้งความลงบันทึกประจำวันต่อเจ้าพนักงานไว้เป็นหลักฐานในการเรียกร้องสินไหมทดแทน
7. กรณีที่เด็กนักเรียนทำประกันอุบัติเหตุกับบริษัทประกันภัยให้ดำเนินการเรียกค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทน หากมีปัญหาให้ติดต่อประสานกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)
8. กรณีเด็กนักเรียนเสียชีวิตให้ติดต่อขอรับใบรับรองของการเสียชีวิตจากสถานพยาบาลในพื้นที่

แนวทางการดำเนินงานของ สพป./สพม.

1. ผอ.สปป./สพม. รายงานเหตุให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบโดยทันที
2. มอบหมายให้ทีม ฉก.ชน. เข้าช่วยเหลือโดยทันทีกรณีเกิดเหตุในพื้นที่ไหนให้ทีม ฉก.ชน.สปป./สพม. ให้ดำเนินการเข้าช่วยเหลือในเบื้องต้นพร้อมประสานงานกับ ฉก.ชน.สปป./สพม. ต้นทาง และ ฉก.ชน.สพฐ.
3. รายงานข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นทางการเบื้องต้นภายใน 24 ชั่วโมง
4. กรณีสื่อมวลชนเข้าติดตามสถานการณ์ให้รายงาน ผอ.สปป./สพม. ทันที
5. รายงานสถานการณ์ให้กับผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะจนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้รับการช่วยเหลือจนเสร็จสิ้นกระบวนการ

แหล่งช่วยเหลือ

1. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. 1669
2. สถานพยาบาล
3. เจ้าหน้าที่ตำรวจ
4. สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)

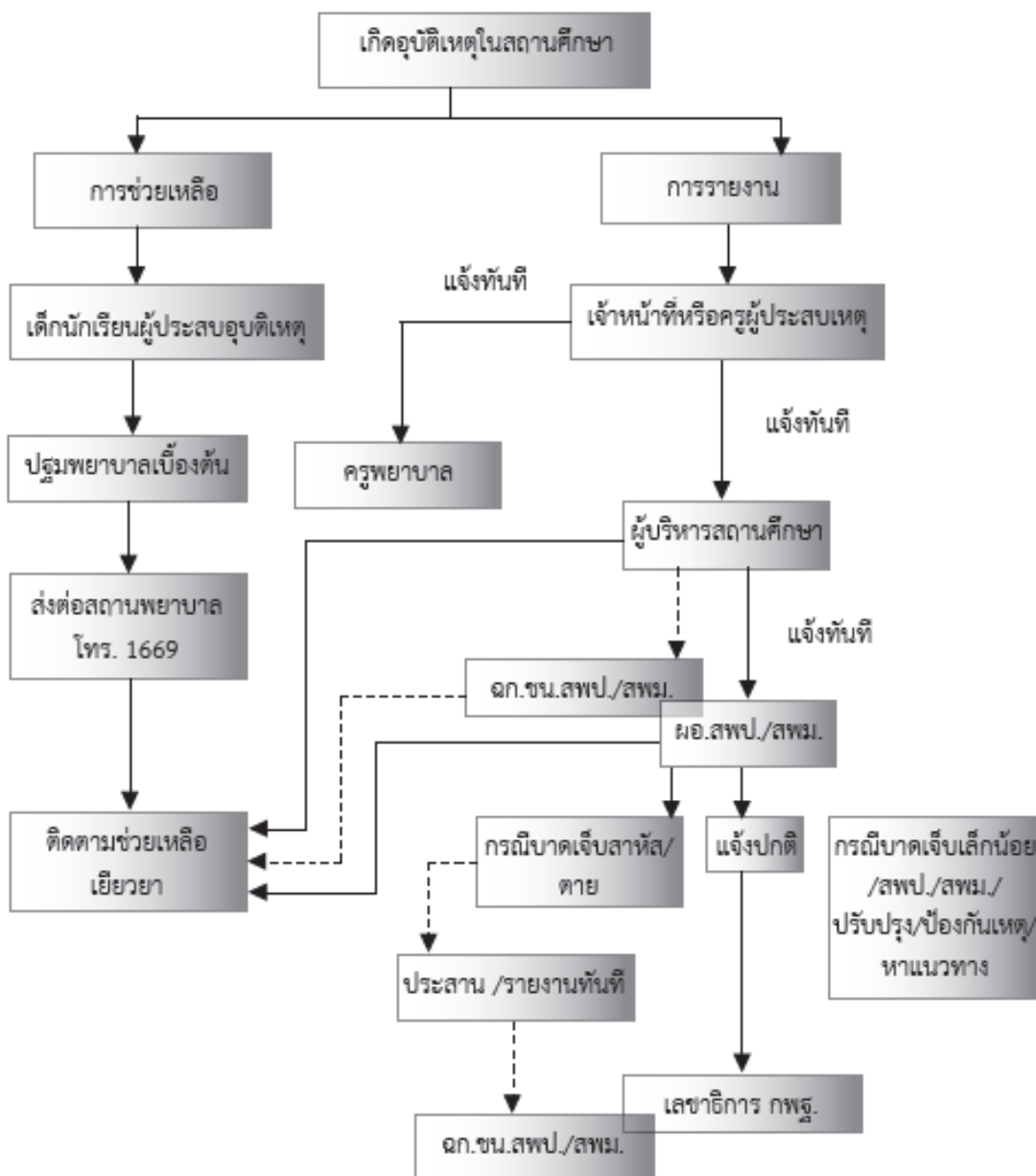
แหล่งอ้างอิง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เช่น

1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ

อุบัติเหตุในสถานศึกษา

กรณีอื่น ๆ

อุบัติเหตุในสถานศึกษา

อุบัติเหตุในสถานศึกษา หมายถึง อันตรายที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาโดยฉับพลัน ซึ่งไม่คาดคิดมาก่อน อันเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือการกระทำของมนุษย์ ส่งผลให้เกิดความเสียหาย ทั้งร่างกายและทรัพย์สิน โดยมีสถานการณ์เสี่ยงจากสภาพแวดล้อม ขาดความระมัดระวัง หรือการเรียนการสอน

แนวทางการป้องกัน

1. สร้างความตระหนักและให้ความรู้ ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และเด็กนักเรียน
2. ตรวจสอบสภาพความพร้อมใช้งานของอาคารสถานที่ และอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ
3. สำรวจจุดเสี่ยงภายในและรอบบริเวณสถานศึกษา (ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมใน คู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556 หน้า 24-38) และหนังสือ สพร. ส่วนที่ ๓๘๓ ที่ ศธ ๐๔๒๗๗/๑๓๖ ลว. ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๖ เรื่อง การดูแลนักเรียนในช่วงเวลาที่อยู่ในสถานศึกษา
4. จัดระบบการเฝ้าระวัง เช่น ติดตั้งกล้องวงจรปิดในบริเวณจุดเสี่ยง
5. เตรียมบุคลากร และอุปกรณ์ เครื่องมือการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
6. จัดให้มีการทำประกันภัยอุบัติเหตุสำหรับเด็กนักเรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา
7. จัดระบบการรายงานเหตุไปยังสถานพยาบาลใกล้เคียง หรือศูนย์ฉุกเฉิน โทร.1669

แนวทางการช่วยเหลือ

1. ปฐมพยาบาลเบื้องต้น
2. ประสานศูนย์ฉุกเฉิน โทร. 1669 และนำส่งสถานพยาบาลใกล้เคียง
3. แจ้งเหตุต่อผู้บริหารสถานศึกษา แจ้งบิดามารดา/ผู้ปกครอง/ญาติ

4. รายงานผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น พร้อมบันทึกตามแบบ
รายงาน ฉก.01
5. ติดตามการช่วยเหลือในส่วนที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการดำเนินงานของ สพป./สพม.

1. ผอ.สปป./สพม. รายงานเหตุให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบทันที
2. มอบทีม ฉก.ชน.สปป./สพม. เข้าประสานช่วยเหลือกับสถานศึกษาทันที
3. รายงานข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นทางการเบื้องต้นภายใน 24 ชั่วโมง
4. กรณีสื่อมวลชนเข้าติดตามสถานการณ์ให้รายงาน ผอ.สปป./สพม.ทันที
5. รายงานสถานการณ์ให้ผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะ ๆ จนการ
ช่วยเหลือเสร็จสิ้นกระบวนการ

แหล่งช่วยเหลือ

1. สถานพยาบาลใกล้เคียง
2. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. 1669
3. สถานีตำรวจในพื้นที่เกิดเหตุ

แหล่งอ้างอิง

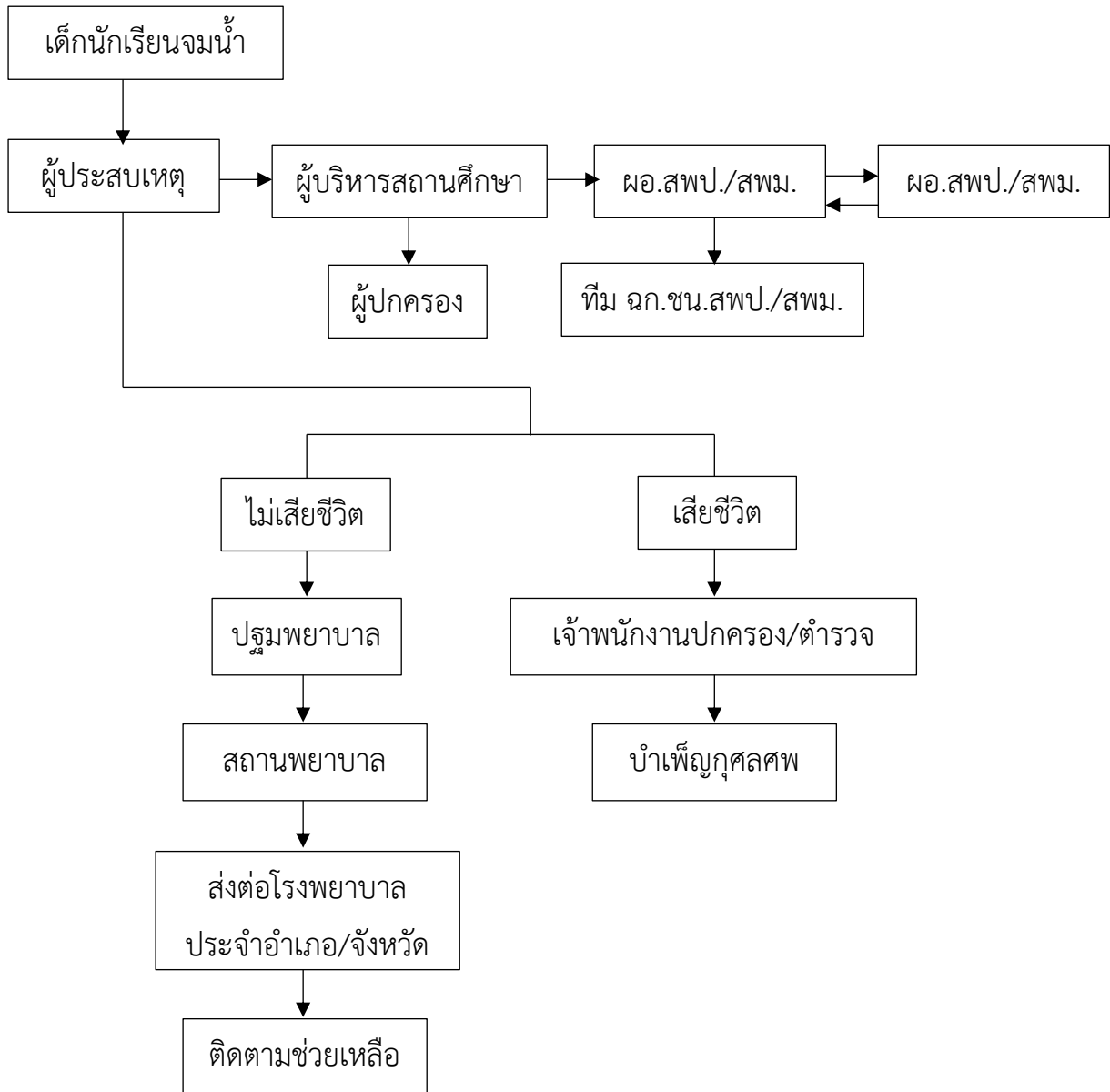
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เช่น

- 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ การจมน้ำ

กรณีอื่น ๆ

การจมน้ำ

การจมน้ำ เป็นสาเหตุการเสียชีวิตของเด็กนักเรียนประเภทหนึ่ง อุบัติเหตุการจมน้ำ พบว่าเกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์เกิดจากความประมาท ความศึกษาคะนองมองข้ามความปลอดภัย ไม่เลือกว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ควรได้รับความรู้และฝึกทักษะชีวิตเบื้องต้น เพื่อรองรับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้อย่างถูกวิธี หรือสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นได้

แนวทางการป้องกัน

1. สถานศึกษาควรจะมีการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องอุบัติเหตุทางน้ำ ให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องของวิธีการเอาตัวรอดเมื่อต้องประสบอุบัติเหตุทางน้ำ เช่น รู้จักหลักของการตะโกน การโยน การยื่น รวมถึงการลอยตัวในน้ำแบบวิธีต่าง ๆ และที่สำคัญ คือต้องมีความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลคนที่จมน้ำเบื้องต้นที่ถูกต้อง นอกจากนี้สถานศึกษาควรจะให้ความรู้เรื่องของการปฏิบัติตนเมื่อต้องทำภารกิจเกี่ยวกับกิจกรรมทางน้ำด้วย
2. สำรวจจุดเสี่ยงต่อการจมน้ำของเด็กนักเรียนในสถานศึกษาและบริเวณรอบ ๆ สถานศึกษา
3. แจ้งเตือนจุดเสี่ยงให้เด็กนักเรียนทราบ และติดป้ายแจ้งเตือนหรือล้อมรั้ว

แนวทางการช่วยเหลือ

กรณีไม่เสียชีวิต

1. ปฐมพยาบาลเบื้องต้นด้วยวิธีที่ถูกต้อง
2. แจ้งเหตุต่อผู้บริหารสถานศึกษา สถานพยาบาลใกล้เคียง ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. 1669 และแจ้งบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติ
3. รายงานผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น พร้อมรายงานตามแบบรายงาน ฉก.01
4. ติดตามการช่วยเหลือในส่วนที่เกี่ยวข้อง

กรณีเสียชีวิต

1. แจ้งผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าพนักงานปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ
2. กั้นพื้นที่เกิดเหตุ และอำนวยความสะดวกเจ้าพนักงาน
3. รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบ และแจ้งบิดามารดา
ผู้ปกครอง ญาติ

แนวทางการดำเนินงานของ สพป./สพม.

1. กรณีเสียชีวิตต้องรายงานให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบโดยทันที
  2. มอบหมายทีม ฉก.ชน.สปป./สพม. เข้าประสานช่วยเหลือทันที
  3. รายงานข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นทางการเบื้องต้นภายใน 24 ชั่วโมง
  4. กรณีมีสื่อมวลชนเข้าติดตามข่าวให้รายงาน ผอ.สปป./สพม. ทันที
  5. รายงานผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะ ๆ จนการช่วยเหลือเสร็จสิ้น
- กระบวนการ

แหล่งช่วยเหลือ

1. สถานพยาบาลใกล้เคียง
2. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. 1669
3. สถานีตำรวจพื้นที่เกิดเหตุ (กรณีเสียชีวิต)

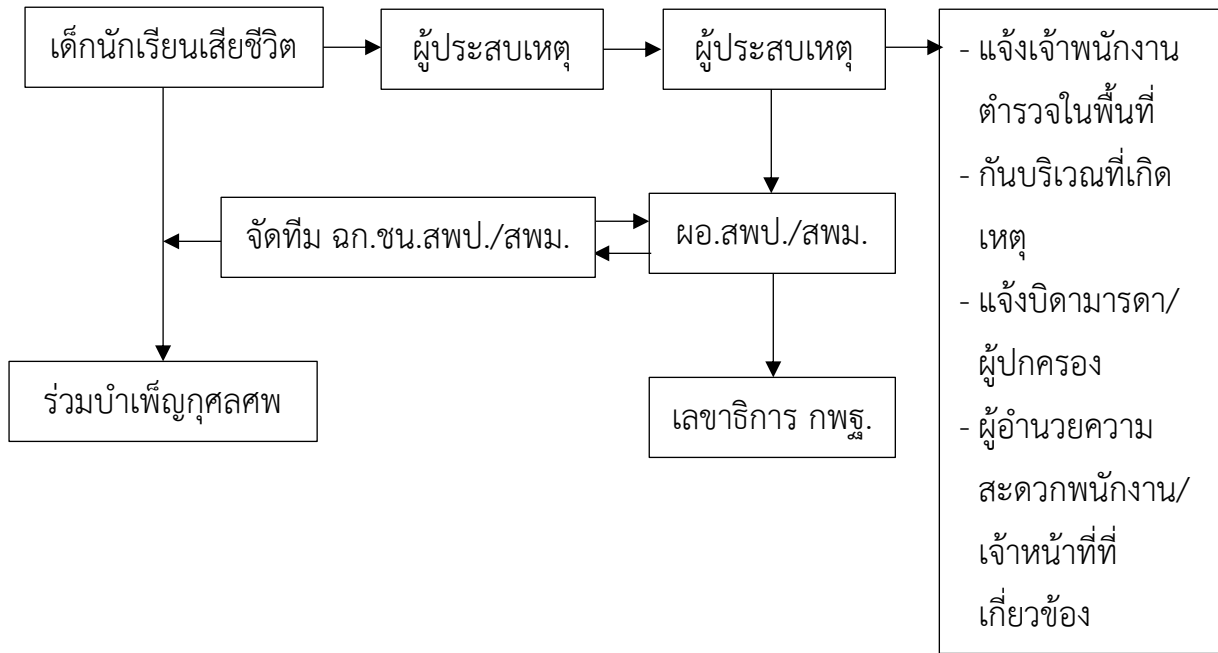
แหล่งอ้างอิง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เช่น

- 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ เด็กนักเรียนเสียชีวิตในสถานศึกษา

กรณีอื่น ๆ

เด็กนักเรียนเสียชีวิตในสถานศึกษา

เด็กนักเรียนเสียชีวิตในสถานศึกษา หมายถึง เด็กนักเรียนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของสถานศึกษาได้เสียชีวิตด้วยเหตุ ตายตามธรรมชาติ ตายผิดธรรมชาติ หรืออุบัติเหตุ ซึ่งผู้ประสบเหตุได้พบเด็กนักเรียนในสภาพที่เสียชีวิตแล้ว ไม่สามารถช่วยเหลือเบื้องต้นได้

แนวทางการป้องกัน

1. จัดระบบการแนะแนวให้คำปรึกษาเด็กนักเรียน
2. จัดอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัย
3. จัดให้มีมาตรการเพื่อความปลอดภัยสอดส่อง ตรวจสอบตราในพื้นที่บริเวณสถานศึกษา เช่น การนำกล้องวงจรปิด จัดเวรยามรักษาการณ์ คณะกรรมการนักเรียน และสภานักเรียน
4. จัดให้มีระบบหรือซักซ้อมให้มีการแจ้งเตือนเหตุต่าง ๆ ในสถานศึกษา

แนวทางการช่วยเหลือ

1. รับแจ้งเหตุกรณีเด็กนักเรียนเสียชีวิตให้ตรวจสอบว่าเสียชีวิตแล้วหรือไม่
2. แจ้งเจ้าพนักงานปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้บริหารสถานศึกษาทราบทันที
3. แจ้งบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กนักเรียนที่เสียชีวิต
4. กั้นบริเวณพื้นที่เกิดเหตุไม่ให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในที่เกิดเหตุ และอำนวยความสะดวกเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือผู้เกี่ยวข้อง
5. รายงานผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับ
6. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมงานบำเพ็ญกุศลศพ

แนวทางการดำเนินงานของ สพป./สพม.

1. ผอ.สปป./สพม. รายงานเหตุให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบทันที
2. มอบทีม ฉก.ชน.สปป./สพม. เข้าประสานช่วยเหลือกับสถานศึกษาทันที
3. รายงานข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นทางการเบื้องต้นภายใน 24 ชั่วโมง
4. กรณีสื่อมวลชนเข้าติดตามสถานการณ์ให้รายงาน ผอ.สปป./สพม. ทันที
5. รายงานสถานการณ์ให้ผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะ ๆ จนการช่วยเหลือเสร็จสิ้นกระบวนการ

แหล่งช่วยเหลือ

1. เจ้าหน้าที่ปกครอง
2. สถานีตำรวจในพื้นที่เกิดเหตุ
3. สถานพยาบาลใกล้เคียงในพื้นที่

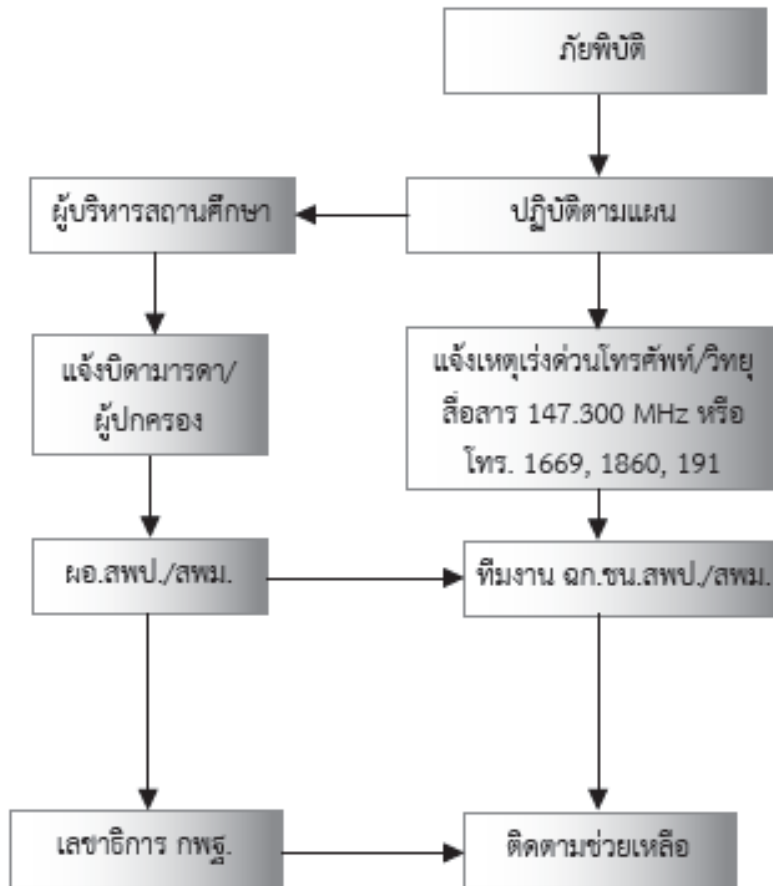
แหล่งอ้างอิง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เช่น

- 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ ภัยพิบัติ

กรณีอื่น ๆ

ภัยพิบัติ

ภัยพิบัติ หมายถึง ภัยที่รุนแรงหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือเกิดจากความประมาทของบุคคล ส่งผลกระทบต่อบุคคลหรือต่อผู้คนเป็นจำนวนมาก เกิดจากสถานการณ์เสี่ยง เช่น อัคคีภัย แผ่นดินไหว วาตภัย และอุทกภัย ฯลฯ ซึ่งมีความสูญเสียทั้งทรัพย์สิน สิ่งของ และผู้คนบาดเจ็บเสียชีวิต หรือไร้ที่อยู่

แนวทางการป้องกัน

1. จัดการเรียนการสอนเรื่องเกี่ยวกับภัยพิบัติที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของแต่ละพื้นที่
3. จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฉุกเฉินของสถานศึกษา ซ้อมแผนให้สอดคล้องกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับตำบล/อำเภอ/จังหวัด ของกระทรวงมหาดไทย
4. สืบหาความเสี่ยงจากสถานการณ์เสี่ยง และตรวจสอบอุปกรณ์ป้องกันภัย เช่น ถังดับเพลิงให้มีความพร้อมใช้งาน
5. ให้จัดระบบสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ จัดระบบวิทยุสื่อสารความถี่ 147.300 MHz. ให้คำนึงถึงการมีระบบไฟฟ้าในกรณีฉุกเฉินสำหรับพื้นที่ที่มีความเสี่ยงมาก
6. กำหนดผู้รับผิดชอบงานอุบัติภัยในสถานศึกษา ประสานเครือข่ายชุมชน/หน่วยงาน รongรับการแจ้งเตือนแจ้งเหตุ

แนวทางการช่วยเหลือ

1. แจ้งเหตุตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่สถานศึกษากำหนดไว้
2. แจ้งเหตุในช่องทางการสื่อสารที่ใช้ได้รวดเร็วที่สุด เช่น โทรศัพท์ วิทยุสื่อสารช่องความถี่ 147.300 MHz. และช่องทางอื่นที่สามารถแจ้งได้
3. จุดรับแจ้งเหตุ สพป./สพม./วิทยุสื่อสาร 147.300 MHz. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. 1669 ศูนย์เตือนภัย โทร. 1860 และสถานีตำรวจพื้นที่เกิดเหตุ
4. รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับ โดยใช้แบบรายงาน ฉก.01

แนวทางการดำเนินงานของ สพป./สพม.

1. รายงานให้เลขาธิการ กพฐ. ทราบโดยทันที
2. มอบหมายทีม อ.ก.ชน.สปป./สปม. ประสานให้ความช่วยเหลือกับสถานศึกษาทันที
3. รายงานข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นทางการภายใน 24 ชั่วโมง
4. กรณีมีสื่อมวลชนเข้าติดตามข่าวสถานการณ์ รายงาน ผอ.สปป./สปม.ทันที
5. รายงานผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะ ๆ จนกว่าสถานการณ์ดีขึ้น และกลับสู่ภาวะปกติ

แหล่งช่วยเหลือ

1. จุดแจ้งเหตุ เครือข่ายวิทยุสื่อสาร สปป./สปม. และวิทยุสื่อสารช่องความถี่ 147.300 MHz.
2. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. 1669
3. ศูนย์เตือนภัย โทร. 1860
4. สถานีตำรวจพื้นที่เกิดเหตุ

แหล่งอ้างอิง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง เช่น

- 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
- 2) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.2551. **คู่มือประชาชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์.**
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.2556. **แนวทางการประชุมปรึกษารายกรณี (Case conference) : ในสถานศึกษา สำหรับบุคลากรสาธารณสุขและบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.**
กรุงเทพมหานคร : สถาบันสุขภาพจิต เด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์.
เอกสารอัดสำเนา.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. **คู่มือดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยรุ่น.**
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ร.ส.พ.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. **แนวทางการประชุมปรึกษา รายกรณี (Case conference) : ในสถานศึกษาสำหรับบุคลากร สาธารณสุขและบุคลากรของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.**
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กองบริหารกองทุน สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ม.ป.ป. **พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546.**
กรุงเทพมหานคร : กองทุนคุ้มครองเด็ก.
- พนม เกตุมาน. (ม.ป.พ.) **คู่มือครูปัญหาพฤติกรรมที่พบบ่อยในนักเรียน และแนวทางการแก้ไข.** สาขาวิชาจิตเวชเด็กและวัยรุ่น ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พนม เกตุมาน. (2535). **สุขใจกับลูกวัยรุ่น.** กรุงเทพมหานคร : บริษัทแปลนพับลิชชิง จำกัด. ISBN 974-7020-31-9

ปัญหาของเด็กในมัธยมศึกษา. จาก <http://www.ds.ru.ac.th/problem%20in20secon.html>

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก. 2550. **คู่มือการจักระบบความปลอดภัย ในโรงเรียน.**

1000 เล่ม, กรุงเทพมหานคร : ส. เสริมมิตรการพิมพ์.

สำนักอำนวยการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2556.

แนวทางการปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัย ของ

สถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต. 2556.

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. กรุงเทพมหานคร : กองทุน
คุ้มครองเด็ก.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. **แนวทางการ**

ปฏิบัติงาน ปกป้อง คุ้มครอง และช่วยเหลือเด็ก. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

**แนวนโยบายและการดำเนินงานป้องกัน แก้ไข และดูแล ปัญหาการ
ตั้งครรภ์ของเยาวชนและประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง.**

สำนักอำนวยการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550.

แนวทางการปฏิบัติงาน ปกป้อง คุ้มครอง และช่วยเหลือเด็ก.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง ประเทศไทย
จำกัด.

สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการ. 2553.

คู่มือการดำเนินการตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทะเลาะ

วิวาทของ นักเรียนนักศึกษา. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์

คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

- ศูนย์ช่วยเหลือสังคม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2556. **คู่มือการ
ปฏิบัติงาน OSCC ศูนย์ช่วยเหลือสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2556).
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษา
ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2557. **แนวทาง การป้องกันและ
ช่วยเหลือปัญหาทางเพศ ของเด็กและวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร : โรง
พิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2557. **แนวทางการจัดการศึกษาทางเลือก เพื่อ
เด็กก้าวพลาด**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย จำกัด.
- ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2557. **แนวทางการป้องกันและ ช่วยเหลือ
ปัญหาทางเพศของเด็กและวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2557. **ทักษะชีวิตภูมิคุ้มกันปัญหา สารเสพติด
ในเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2555. **มาตรการ ของ
เจ้าหน้าที่ตำรวจและมาตรการทางสังคมกับการแก้ไขปัญหาการ
ทะเลาะวิวาทของนักเรียน/นักศึกษาต่างสถาบัน**.

สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต. 2556. สรุป
แนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากการแลกเปลี่ยน เรียนรู้
School Network Conference : กรณี เกม เพศ ความรุนแรง
และยาเสพติด. กรุงเทพมหานคร : สถาบัน สุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น
ราชนครินทร์. เอกสารอัดสำเนา.

คู่มือการใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงาน คุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สพฐ.

บรรณากิจ

1. นายธีร์ ภวังคนันท์ ผู้อำนวยการศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
2. นายชินทร์ กระจังกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนสูงเนินวิทยาคม
3. นางศิวามล เทียนสมบัติ นักวิชาการศึกษำชำนาญการ
ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน

